

**Ministerstvo financií
Slovenskej republiky**

**SPRÁVA O POKRAČOVANÍ
REFORMIEM NA TRHU PRODUKTOV
A KAPITÁLOVÝCH TRHOCH**

(Cardiffská správa)

Október 2004

OBSAH

OBSAH	2
I. ÚVOD	3
II. RAST PRODUKTIVITY A PODNIKATELSKÉ PROSTREDIE	4
II.A. VÝVOJ PRODUKTIVITY A EKONOMICKÉHO RASTU	4
II.B. KONKURENCIA NA TRHU A VNÚTORNÝ TRH	4
1. Otváranie nových trhov konkurencii a pokračovanie v ekonomickej integrácii.....	5
Právny rámec	5
Zostávajúce bariéry a služby	6
Verejné obstarávanie	7
2. Politika regulácií a hospodárskej súťaže vrátane sieťových odvetví.....	8
Politika hospodárskej súťaže.....	8
Štátna pomoc	9
Sieťové odvetvia.....	10
II.C. PODNIKATELSKÉ PROSTREDIE	13
II.D. INVESTÍCIE DO VEDOMOSTÍ A INOVÁCIÍ	15
Informačná spoločnosť	15
Veda a technika, inovácie.....	16
II.E. KAPITÁLOVÝ TRH A FINANČNÉ SLUŽBY	16
Kapitálový trh.....	17
Bankový sektor	18
Poistovníctvo	19
Dohľad nad finančným trhom	20
Rizikový kapitál	20
III. ENVIRONMENTÁLNA UDRŽATEĽNOSŤ	21
Hodnotenie pokroku pri vytváraní podmienok pre environmentálne udržateľnú ekonomiku	21
Plnenie záväzkov z Kjótskeho protokolu	22
Vplyv environmentálnej regulácie na fungovanie trhu produktov	22
IV. EKONOMICKÁ A SOCIÁLNA KOHÉZIA	23
Školstvo	23
Sociálna oblasť	24
Nové technológie v regiónoch	25
V. ZÁVER.....	27
PRÍLOHA Č.1. - HODNOTENIE ODPORÚČANÍ BEPG.....	28
PRÍLOHA Č.2. - ŠTRUKTURÁLNE INDIKÁTORY	32

I. ÚVOD

I.1. V marci 2000 si Európska únia vytýčila veľmi ambiciózne cieľ „stať sa najviac konkurencieschopnou a dynamickou vzdelanostnou ekonomikou na svete, schopnou udržateľného ekonomického rastu s väčším počtom lepších pracovných miest a väčšou sociálnou kohéziou.“ Reformné úsilie v predchádzajúcich rokoch je dôkazom, že dosiahnutie vysokého a udržateľného ekonomického rastu pomocou štrukturálnych reforiem je prirodzenou súčasťou hospodárskej politiky aj na Slovensku. Vstup do EÚ v máji preto neznamenal potrebu výrazne zmeniť kurz hospodárskej politiky a SR sa hlási k ambicióznym cieľom stanoveným v Lisabone.

I.2. Vzhľadom na dôležitosť, prioritou v uplynulom období boli veľké štrukturálne reformy: dôchodková, zdravotnícka, sociálna, trhu práce, školstva, daňová a reforma riadenia verejných financií. Z tohto zoznamu sa podarilo úspešne implementovať zmeny predovšetkým v daňovom a dôchodkovom systéme, v oblasti sociálnej politiky a trhu práce, regionálneho školstva a vo verejných financiách. V septembri 2004 boli parlamentom schválené aj systémové zmeny v zdravotníctve a v legislatívnom procese je aj reforma vysokého školstva. Nasledujúce obdobie ukáže, aké pozitíva tieto reformy prinesú a či bude nutné korigovať niektoré parametre nových systémov. Už teraz sú však viditeľné signály, že SR urobila významný krok smerom k dlhodobej udržateľnosti vysokého ekonomického rastu.

I.3. Relatívne horšia východisková pozícia Slovenska v porovnaní s krajinami EÚ 15 predurčila aj stanovenie priorít v oblasti hospodárskej politiky. Po implementovaní vyššie uvedených veľkých systémových zmien, ktoré mali za cieľ stabilizovať makroekonomický vývoj a zároveň zvýšiť rastový potenciál ekonomiky, naberajú na dôležitosť ďalšie stratégie, ktoré riešia problémy predovšetkým v troch oblastiach:

- znalostná ekonomika
- podnikateľské prostredie
- ľudské zdroje.

I.4. V podnikateľskom prostredí sa už urobilo množstvo pozitívnych zmien, o čom svedčí aj označenie „top reformátor“ od Svetovej banky za uplynulý rok, avšak ďalší progres je žiaduci v oblasti liberalizácie a regulácie niektorých sieťových odvetví, v odstraňovaní časti administratívnej a regulačnej záťaže a vo vynutiteľnosti práva. Dôležitá bude aj podpora podnikania a ďalšie uľahčenie vstupu na trh predovšetkým pre malé podniky a živnostníkov.

I.5. Znalostná ekonomika je veľmi významná téma, ktorá bola na Slovensku zatiaľ mierne v úzadí. Po prvé, SR je zatiaľ veľmi ďaleko od hranice technologických možností, čo stále umožňuje zvyšovanie produktivity importovaním know-how pomocou vytvorenia vhodnej klímy na investovanie. Po druhé, bez hĺbkovej reformy vysokého školstva a vedy nie je možné dosiahnuť významný progres v tejto oblasti. Po tretie, absencia veľkých štrukturálnych reforiem nedovoľovala plnohodnotne sa venovať otázke znalostnej ekonomiky. V súčasnosti – po implementácii viacerých kľúčových reforiem – sa však už vytvára určitý priestor a práve preto je znalostná ekonomika medzi top prioritami vlády na nasledujúce obdobie.

I.6. Cardiffská správa má za cieľ hodnotiť reformy na trhu produktov a služieb ako aj na finančných trhoch. Vzhľadom na to, že Slovensko je malá a veľmi otvorená ekonomika s málo významným kapitálovým trhom, prioritou v oblasti finančného trhu naďalej ostáva predovšetkým efektívna regulácia a udržiavanie vysokej konkurencie.

I.7. V environmentálnej oblasti je v popredí dlhodobá udržateľnosť pri rešpektovaní celkového fiškálneho a makroekonomického rámca.

1.8. V roku 2004 bola vytvorená pracovná skupina, ktorá analyzuje hospodárske priority Slovenska a navrhne „Lisabonskú stratégiu pre Slovensko“, ktorá by mala klásť jednoznačný dôraz na vyššie uvedené oblasti. Úspech v týchto oblastiach by mal - po opatreniach zameraných na dopyt - výrazne zvýšiť aj ponuku na trhu práce a tým efektívne znižovať mieru nezamestnanosti. Ambíciou vlády je prispieť do diskusie o lisabonskej stratégii nielen na národnej, ale aj na európskej úrovni.

I.9. Takto vymedzená celková stratégia je v súlade aj s odporúčaniami naformulovanými v rámci Broad Economic Policy Guidelines. Hodnotenie krokov vo väzbe na BEPG je uvedené v prílohe č. 1 tohto materiálu. Príloha č. 2 obsahuje prehľad kľúčových štrukturálnych indikátorov.

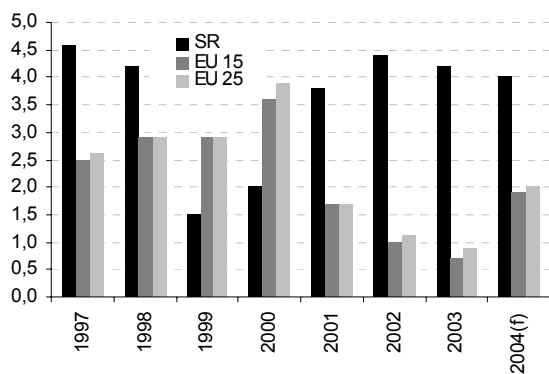
II. RAST PRODUKTIVITY A PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

II.A. VÝVOJ PRODUKTIVITY A EKONOMICKÉHO RASTU

II.1. Slovenská ekonomika rastie v poslednom období relatívne vysokým tempom. Rast hrubého domáceho produktu (HDP) dosiahol v prvom polroku 2004 až 5,4 %, čo je výrazne viac ako dynamika celej EÚ. Prílev priamych zahraničných investícií počas uplynulých rokov prináša svoje ovocie. Napriek slabšej ekonomickej výkonnosti hlavných obchodných partnerov, dvojciferný rast exportu sa podarilo udržať počas celého uplynulého roka ako aj v prvej polovici tohto roka. Samozrejme v absolútnom porovnaní je HDP na hlavu obyvateľa len na úrovni približne 50 % EÚ 25, avšak vysoký ekonomický rast na Slovensku dáva nádej, že dobiehanie životnej úrovne bude naďalej pokračovať. Od roku 2000 podľa Eurostatu nastal progres v hodnote 3 percentuálnych bodov (podľa OECD o niečo viac).

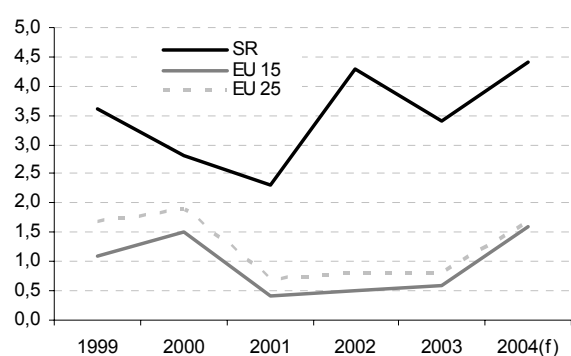
II.2. Produktivita práce tiež rastie významným tempom. V uplynulom roku dosiahla jej dynamika 3,4 %, v prvom polroku 2004 až 5,8 %. Vzhľadom na očakávaný prílev priamych zahraničných investícií (predovšetkým do automobilového sektora), priestor na výrazne vyšší rast ako v EÚ bude existovať aj v nasledujúcich rokoch.

Rast HDP v %

Zdroj: Eurostat

Rast produktivity práce v %

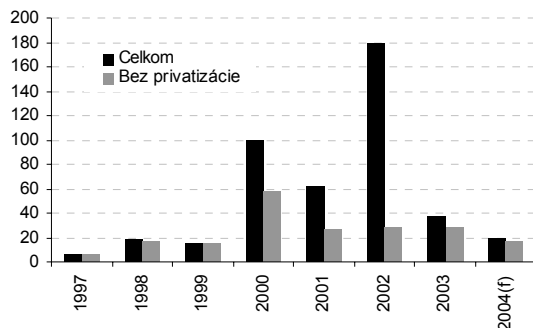
Zdroj: Eurostat

II.B. KONKURENCIA NA TRHU A VNÚTORNÝ TRH

1. Otváranie nových trhov konkurencii a pokračovanie v ekonomickej integrácii

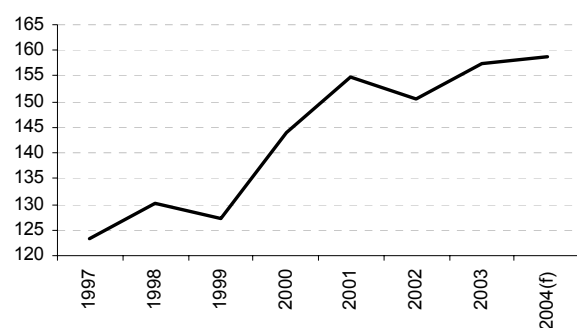
II.3. Vstup do EÚ znamená pre Slovensko ďalšiu príležitosť pre zvyšovanie svojej konkurencieschopnosti. Vysoká otvorenosť ekonomiky na úrovni takmer 160 % z HDP vedie k vyššej ekonomickej efektívnosti a mala by stimulovať aj ďalšiu rast produktivity. Veľký dôraz sa kladie na prilákanie priamych zahraničných investícií, ktoré dokážu – podľa mnohých príkladov – výrazným spôsobom zvýšiť rastový potenciál ekonomiky a priniesť potrebný know-how na znižovanie rozdielov v technologickej vybavenosti medzi EÚ a Slovenskom. Otvorenosť v neposlednom rade pomáha aj spotrebiteľom v podobe širšieho sortimentu a nižších cien.

Priame zahraničné investície v SR (mld. Sk)

Zdroj: Národná banka Slovenska

Podiel zahr.obch. (tovary a služby) na HDP (%)

Zdroj: Národná banka Slovenska

II.4. V cenovej úrovni Slovensko naďalej výraznejšie zaostáva za priemernou úrovňou cien v EÚ. Dobiahanie bude samozrejme prebiehať v súlade s reálnou konvergenciou. Inflácia tak v uplynulom ako aj v tomto roku dosiahne hodnoty okolo 8 %, avšak treba dodať, že je to predovšetkým výsledkom rastu regulovaných cien a úpravy nepriamych daní. Jadrová inflácia sa pohybuje v blízkosti 3 %, čo znamená, že inflačné tlaky v ekonomike sú len mierneho rozsahu. Práve vysoká konkurencia zapríčinila, že sekundárne efekty zo zvyšovania regulovaných cien ako aj z vyššej ceny ropy sa v spotrebiteľských cenách významne neprejavili.

Právny rámec

II.5. V hodnotenom období bolo v slovenskej legislatíve prijatých niekoľko ďalších právnych predpisov, ktorými SR reagovala na potrebu transponovania a implementovania európskych smerníc a nariadení do domáceho právneho rámca. V oblasti práva obchodných spoločností boli prijaté dva zákony upravujúce nadnárodné právne formy podnikateľských subjektov: zákon o európskom zoskupení hospodárskych záujmov nadobudol účinnosť 1. mája 2004 a zákon o európskej akciovej spoločnosti prijala Národná rada SR (NR SR) 9. septembra 2004 s navrhovanou účinnosťou od 1. novembra 2004.

II.6. Z hľadiska zámerov v oblasti zlepšovania podnikateľského prostredia významný krok znamenalo schválenie návrhu zákona o obchodnom registri v NR SR v novembri 2003. Zákon zabezpečuje maximálne možnú aktuálnosť a dostupnosť údajov v obchodnom registri. Súčasne s legislatívnymi opatreniami prebiehajú aj zmeny v technicko-organizačnej rovine obchodného registra, ktoré súvisia s nevyhnutnou reorganizáciou práce na jednotlivých registrových súdoch a s potrebou vytvorenia nového softvérového vybavenia pracovísk. Tieto opatrenia majú v časovom horizonte polroka 2005 zabezpečiť on-line prepojenie databáz jednotlivých registrových súdov do

jednotnej centralizovanej databázy obchodného registra. V súčasnosti je hlavným výsledkom zverejnenie údajov zapísaných do obchodného registra na internete. Realizácia týchto opatrení má za úlohu zabezpečiť plynulý prechod do poslednej etapy zefektívnenia činnosti obchodného registra, ktorej cieľom je transponovanie požiadaviek vyplývajúcich z prvej obchodnej smernice Rady EÚ (tzv. publikačnej smernice) do právnej úpravy obchodného registra. Predpokladá sa, že táto etapa bude ukončená do konca roku 2006. Výsledkom bude vytvorenie podmienok pre úplnú elektronickú komunikáciu všetkých zúčastnených strán, ako aj vedenie obchodného registra a zbierky listín v elektronickej forme. Nová centralizovaná databáza obchodného registra bude pripravená na výmenu údajov s databázou Európskeho obchodného registra, čím sa vytvorí prístup SR k tejto databáze.

II.7. V decembri 2003 schválila Národná rada SR vládny návrh zákona o advokácii. Zákon implementuje smernice Rady Európskej únie v oblasti poskytovania právnych služieb, a to smernicu o uľahčení efektívneho výkonu slobody právnikov poskytovať služby, smernicu o všeobecnom systéme uznávania vysokoškolských diplomov udelených na základe ukončenia odborného vzdelania v trvaní aspoň troch rokov a smernicu Európskeho parlamentu a rady o umožnení výkonu advokátskeho povolania na trvalom základe v inom členskom štáte ako v tom, v ktorom bola získaná kvalifikácia.

II.8. V máji 2004 schválila NR SR zákon o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch. Zákon vymedzuje status znalca, tlmočníka a prekladateľa vo vzťahu k plneniu medzinárodných záväzkov vrátane záväzkov vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii.

II.9. V nadväznosti na legislatívu Európskej únie zameranej na ochranu práv spotrebiteľa bola vypracovaná novela Občianskeho zákonníka, ktorá nadobudla účinnosť 1. apríla 2004. Novela zákona ustanovuje dvojročnú záručnú lehotu a upravuje nové typy spotrebiteľských zmlúv.

II.10. V auguste 2004 vláda SR schválila návrh zákona o konkurze a reštrukturalizácii a s ním súvisiaci návrh zákona o správcoch. Zákon zabezpečuje plnú kompatibilitu konkurzného práva s právnymi nástrojmi EÚ v danej oblasti. Prioritou novej právnej úpravy konkurzu nie je zachovanie prevádzky neživotaschopného podniku, ale čo najrýchlejší predaj majetku podniku a dosiahnutie čo najvyššieho výťažku z predaja. Zákon nahrádza doteraz platný inštitút vyrovnania reštrukturalizáciou.

II.11. Na základe požiadaviek EÚ Slovenská republika zriadila od 1. septembra 2004 Európske spotrebiteľské centrum (ESC), ktoré je súčasťou siete Európskych spotrebiteľských centier a je zamerané predovšetkým na riešenie cezhraničných spotrebiteľských sporov. V súčasnej dobe centrum funguje ako vnútorný organizačný útvar Ministerstva hospodárstva SR, od 1. januára 2005 by mal nadobudnúť právnu subjektivitu vo forme neziskovej organizácie. Centrum bude v rámci spolupráce s Európskou komisiou, ostatnými centrami európskej siete a európskymi spotrebiteľmi podporovať efektívne využívanie vnútorného trhu, zabezpečovať prieskum cien a trhu, informovať spotrebiteľov o možnostiach ponúkaných vnútorným trhom, o legislatíve, prípadových štúdiách a procedúrach na úrovni EÚ i na úrovni členských krajín a poskytovať pomoc pri medzištátnych sťažnostiach. Spotrebiteľom, ktorí budú čeliť problémom, bude poskytovať základné právne informácie, poradenstvo a asistenciu.

Zostávajúce bariéry a služby

II.12. V oblasti integrovanej výrobkovej politiky sa Slovenská republika zúčastňovala v rámci činnosti pracovných skupín rady na riešení problematiky integrácie environmentálnych aspektov do normalizácie. Výsledky tejto činnosti sú premietnuté v štátnej politike normalizácie a posudzovania zhody. V roku 2003 boli aktivity SR v rámci tejto politiky sústredené

predovšetkým na realizáciu rezolúcie rady o úlohe normalizácie v Európe a rezolúcie rady o vzájomnom uznávaní.

II.13. V nadväznosti na výsledky negociácií PECA (uzatvorená celkovo v 12 sektoroch) a na Dohodu o výmene informácií v oblasti technických predpisov a noriem Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR (ÚNMS SR) spracoval novelu legislatívnych pravidiel vlády, ktorá v slovenských právnych úpravách umožňuje odkazovať na smernice (ide o tzv. aproximačný odkaz, ktorým sa v slovenskej právnej úprave uvádza, aká smernica bola týmto predpisom transponovaná a o odkaz na smernicu ES 98/34 pre prípad, že ide o technické predpisy, resp. pravidlá služieb informačnej spoločnosti). Novela legislatívnych pravidiel upravuje aj spôsob zavedenia klauzuly vzájomného uznávania do slovenských právnych úprav. V súlade so záväzkom Slovenskej republiky i s požiadavkami Európskej komisie boli všetky identifikované netarifné bariéry ku dňu vstupu do Európskej únie odstránené.

Národný normalizačný orgán SR, Slovenský ústav technickej normalizácie - SUTN sa stal plnoprávnym členom európskych normalizačných organizácií CEN a CENELEC už 1. 1. 2003. Internal Market Scoreboard hodnotí jeho efektívnosť ako jednu z najlepších.

II.14. V súvislosti s budovaním systému včasného varovania SR zaviedla od 1. mája 2004 systém rýchlej výmeny informácií RAPEX, ktorý zabezpečuje zber a vyhodnocovanie informácií, resp. údajov o nebezpečných spotrebných výrobkoch a o rizikách či nehodách súvisiacich s týmito výrobkami. Kontaktným bodom systému je Ministerstvo hospodárstva SR. Do systému by mali vstupovať aj ďalšie inštitúcie SR, ktoré by sledovali a vyhodnocovali nehodovosť v jednotlivých skupinách obyvateľov, zapríčinenú nebezpečnými výrobkami nakúpenými na trhu. Získané údaje budú dôležitým príspevkom aj pri vynucovaní opatrení spoločenstva zabezpečujúcich bezpečnosť výrobkov a služieb.

II.15. Zákon o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch upravuje postavenie, práva a povinnosti autorizovaných architektov a autorizovaných stavebných inžinierov a ich samospráv a architektov usadených v členskom štáte Európskej únie alebo Európskeho združenia voľného obchodu, ktorí v Slovenskej republike budú poskytovať služby v oblasti architektúry len dočasne ako hosťujúci architekti, ako aj spôsob získavania a straty odbornej spôsobilosti na vedenie uskutočňovania stavieb. Týmto zákonom sa preberajú právne akty Európskych spoločenstiev v tejto oblasti.

Verejné obstarávanie

II.16. Od 1. 1. 2004 vstúpil do platnosti nový zákon o verejnom obstarávaní, ktorý je v súlade s príslušným *acquis communautaire* pre danú oblasť. Slovenská legislatíva verejného obstarávania je teda postavená na princípoch nediskriminácie účastníkov procesu verejného obstarávania, na princípe rovnakého zaobchádzania, transparentnosti a priehľadnosti procesu verejného obstarávania a podpory konkurencie. Za predpokladu dodržania pravidiel a postupov tejto legislatívy sa zabezpečí efektívnosť a hospodárnosť vynakladania verejných prostriedkov (*best value for money*), čo je jedným z hlavných cieľov verejného obstarávania. V zmysle platnej legislatívy nie je rozdiel medzi postavením slovenských (domácich) podnikateľov a zahraničných podnikateľov.

II.17. Zákon dostatočne pokrýva celú oblasť verejného obstarávania, dokonca ide nad rámec *acquis* vo vzťahu na rozsah obstarávania, ktorý upravujú príslušné smernice. Tieto upravujú pravidlá a postupy, ktoré sa vzťahujú na obstarávanie tovarov, služieb a prác od značne vysokých finančných limitov (tzv. nadlimitné obstarávanie), pričom zákon o verejnom obstarávaní stanovuje

viac-menej tie isté pravidlá a postupy aj na obstarávanie pod týmito limitmi (tzv. podlimitné obstarávanie), ktoré je v členských krajinách Európskej únie upravené „národnou legislatívou“.

II.18. Koncom apríla 2004 nadobudlo platnosť pre oblasť verejného obstarávania nové *acquis*. Na nové prvky a postupy v tejto oblasti bude musieť reagovať aj slovenská legislatíva, a to najneskôr do 31. januára 2006. Zatiaľ nie je rozhodnuté, či SR implementuje nové *acquis* novelizáciou súčasne platného zákona o verejnom obstarávaní alebo vypracovaním úplne novej právnej úpravy.

Zmluvy cez verejné obstarávanie

v celkovej hodnote	61,2 mld.
dosiahnutá úspora	9,35%
podiel verejného obstarávania z HDP	5,12%

Zdroj: ÚVO

2. Politika regulácií a hospodárskej súťaže vrátane sieťových odvetví

Politika hospodárskej súťaže

II.19. Otvorené trhy, na ktorých pôsobí tlak konkurencie, vedú k rastu ekonomickej efektívnosti, optimálnej alokácii zdrojov a prirodzene motivujú firmy inovovať a znižovať náklady, čím sa zabezpečí dlhodobý udržateľný rast a konkurencieschopnosť ekonomiky, tak ako sú deklarované v lisabonskej stratégii.

II.20. Súčasťou inštitucionálnej štruktúry vplývajúcej na trhy tovarov je aj Protimonopolný úrad SR, ktorý je národnou súťažnou autoritou. Môže konať vo veciach dohôd obmedzujúcich súťaž, zneužitia dominantného postavenia, kontroly koncentrácií, ako aj vo vzťahu k orgánom štátnej správy, územnej a záujmovej samosprávy, ak svojimi aktivitami obmedzujú hospodársku súťaž. V súčasnosti má 65 zamestnancov.

Štatistika Protimonopolného úradu

	2003		1. polrok 2004	
	Vydané rozhodnutia	Nové otvorené prípady	Vydané rozhodnutia	Nové otvorené prípady
Celkový počet prípadov	208	47	123	57
- dohody obmedzujúce súťaž	57	14	30	7
- zneužitie dominantného postavenia	37	10	31	2
- koncentrácie	114	23	62	48

Zdroj: Protimonopolný úrad

II.21. V oblasti dohôd obmedzujúcich súťaž úrad vydal v uvedenom období 87 rozhodnutí, z toho v 61 prípadoch zakázal dohody obmedzujúce súťaž. Úrad postihuje aj také prípady, keď podnikatelia s dominantným postavením na trhu zneužijú svoje postavenie (v sledovanom období úrad vydal 68 rozhodnutí, z toho v 19 prípadoch zakázal zneužívajúce protikonkurenčné praktiky). Prípady zneužitia dominantného postavenia sa týkali ekonomických subjektov so silným trhovým postavením (napr. Slovenských telekomunikácií, a. s., Železničnej spoločnosti SR, Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s., Tlačovej agentúry SR). Rozhodnutia úradu vo veciach koncentrácií majú priamy vplyv na stupeň koncentrácie na príslušných trhoch, pretože kritériom zákazu je vytvorenie alebo posilnenie dominantného postavenia na príslušnom

relevantnom trhu. V sledovanom období vydal úrad 176 rozhodnutí, z toho v troch prípadoch koncentráciu zakázal a v troch prípadoch súhlas s uskutočnením koncentrácie viazal na splnenie podmienok.

II.22. Protimonopolný úrad iniciuje zmeny, ktoré zabezpečia, aby trhy boli otvorené a súťažné. Úrad zohráva aktívnu úlohu pri odstraňovaní bariér vstupu na niektoré trhy a pri navrhovaní potrebných zmien. Ako príklad je možné uviesť reformu regulácie profesijných služieb, ktorá je dôležitá aj z hľadiska lisabonskej agendy. Poskytovanie profesijných služieb podlieha na Slovensku ešte stále neželanému stupňu regulácie buď zo strany štátu, alebo zo strany profesijných združení či komôr. Regulácia spočíva v určovaní podmienok, ktoré musí záujemca o poskytovanie profesijných služieb splniť, aby mohol vstúpiť na trh (sú to napr. požiadavky týkajúce sa vzdelania, praxe, vykonania odbornej skúšky, povinného členstva v komore), v niektorých prípadoch sú regulované ceny, reklama, forma výkonu povolania alebo je počet hráčov, ktorí môžu pôsobiť na trhu, obmedzený. Zásady prijaté vládou v roku 2003 významne upravili fungovanie komôr a podstatne znížili počet komôr s povinným členstvom. SR vyvíja ďalšie úsilie pri odstraňovaní neprimeranej regulácie, preto s týmto cieľom úrad vykonal analýzu súčasnej situácie, na základe ktorej v druhej polovici roku 2004 navrhne ďalšie opatrenia na zníženie regulácie.

II.23. Vo väzbe na vyššie uvedené skutočnosti a z hľadiska ochrany hospodárskej súťaže úrad považuje za potrebné v budúcnosti sústrediť úsilie do týchto oblastí:

- Doladiť súťažnú legislatívu z hľadiska jej plnej kompatibility s komunitárnou legislatívou, pripraviť interné predpisy a metodiky, ktoré budú uľahčovať implementáciu pravidiel.
- Venovať zvýšenú pozornosť odbornej príprave sudcov, ktorí rozhodujú prípady podania žalôb voči rozhodnutiam úradu a budú rozhodovať aj prípady porušenia článkov 81 a 82 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva.
- Vzhľadom na existenciu regulačných bariér v oblasti profesijných služieb bude potrebné prijať kroky na obmedzenie nadmernej regulácie.
- Hľadať spôsob, ktorým môže súťažná inštitúcia (príp. ďalšie orgány) efektívne zasiahnuť pri odstraňovaní deformácií na trhoch výrobkov a služieb, ktoré sú často spojené s administratívno-regulačnými bariérami.

Štátna pomoc

II.24. Klesajúci trend poskytovania štátnej pomoci sa v roku 2003 zastavil, v porovnaní s rokom 2002 sa štátna pomoc zvýšila o 9,8 %, ale s celkovým objemom 6,7 mld. Sk dosiahla len 60,4 % úrovne roku 2000. Podiel štátnej pomoci na HDP predstavoval 0,57 %.

Podľa *Správy o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2003*, až 88% ročného objemu štátnej pomoci sa realizovalo prostredníctvom daňového systému a systému sociálneho zabezpečenia (daňové úľavy, odpustenie daní a cla, úľavy na pokutách a na príspevkoch sociálneho zabezpečenia, predaj alebo prenájom nehnuteľného majetku za nižšiu cenu ako bola trhová). Prostredníctvom rozpočtu bolo poskytnutých 13,2 % formou dotácií, príspevkov, úhrad úrokov alebo časti úrokov.

II.25. Najväčší podiel na štátnej pomoci mali citlivé odvetvia – uhlie, oceľ, automobilový priemysel a doprava. Na odvetvovú pomoc oceliarskemu, automobilovému, ťažobnému priemyslu a cestnej železničnej doprave smerovalo 57,5 % ročného objemu štátnej pomoci. Najvyššiu štátnu pomoc získal (28,4 % z ročného objemu štátnej pomoci) Volkswagen Slovakia formou daňových úľav.

II.26. V automobilovom priemysle bude SR uplatňovať do konca roku 2008 výnimku dane pri Volkswagenu Slovakia za predpokladu, že celková pomoc neprekročí 30 % jeho oprávnených

investičných nákladov vynaložených od roku 1998. Medzi príjemcov štátnej pomoci sa v roku 2003 zaradil aj ďalší automobilový gigant Peugeot Citroen Slovakia. Medziročne sa výrazne zvýšila regionálna pomoc a tvorila takmer 40 % minuloročnej štátnej pomoci. Určujúcim limitom regionálnej štátnej pomoci je HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily za posledné tri roky. V regiónoch, kde neprevyšuje 75 % priemeru EÚ, nesmie presiahnuť polovicu oprávnených nákladov.

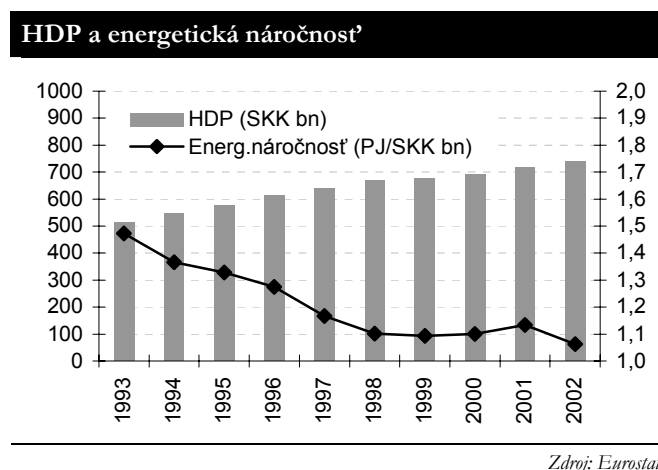
II.27. Do celkovej výšky štátnej pomoci za rok 2003 nie je zahrnutá výška dotácií poskytnutých v rámci *Programu de minimis* na podporu malých podnikateľov, ktorého cieľom je zvyšovať ich hospodársku aktivitu a vytvárať nové pracovné miesta v okresoch s vysokou mierou nezamestnanosti.

Dňom nadobudnutia platnosti Zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii nadobudla účinnosť novela zákona o štátnej pomoci, ktorá upravuje povinnosť SR spolupracovať s Európskou komisiou v priebehu schvaľovacieho procesu pri poskytovaní štátnej pomoci, zabezpečovať úlohy v oblasti monitorovania, evidencie minimálnej pomoci a vypracovávať priebežné ročné správy o poskytnutej štátnej pomoci v SR.

Sieťové odvetvia

Energetika

II.28. Energetická náročnosť vyjadrená podielom celkovej primárnej spotreby energie a hrubého domáceho produktu, má od vzniku Slovenskej republiky neustále klesajúcu tendenciu. Aj keď je stále v porovnaní s priemerom krajín v Európskej únii (pri použití parity kúpnej sily) viac ako dvakrát vyššia, pokračujúca reštrukturalizácia priemyslu, znižujúca vysoký podiel energeticky náročných odvetví na HDP a zvyšujúca sa produktivita práce postupne približuje tento indikátor priemeru v EÚ.

II.29. *Privatizácia v energetike pokračuje.* Prijatím novely zákona o veľkej privatizácii boli od 1. 1. 2004 vytvorené legislatívne podmienky pre privatizáciu viac ako 49 % akcií prirodzených monopolov. Šesť teplárenských spoločností, ktoré vznikli po reštrukturalizácii distribučných podnikov, bude privatizovaných, pričom sa predpokladá prevod menšinových podielov akcií na municipality. Slovenské elektrárne, ktoré sú dominantným výrobcom elektrickej energie v SR, vstúpili do záverečnej fázy privatizácie 66 % podielu akcií.

II.30. *Liberalizácia trhu s elektrinou* sa začala postupne rozvíjať až po privatizácii distribučných podnikov. Otvorenie trhu s elektrinou bolo odštartované de iure už v januári 2001, ale až v roku

2002 sa objavilo prvých osemnásť oprávnených zákazníkov. Problémom pre rýchlejšie otváranie trhu sú nejasné pravidlá pre spotový trh, účtovanie odchýlok v spotrebe elektriny a pravidlá pre operátora trhu. Od 1. 1. 2004 je na Slovensku otvorený trh s elektrinou pre odberateľov s ročnou spotrebou nad 20 GWh, čo predstavuje na trhu podnikov 62 % otvorenie trhu. Oprávnenými odberateľmi s právom voľby ľubovoľného dodávateľa zemného plynu sú od 1. 1. 2003 len podnikatelia s ročnou spotrebou nad 15 mil. m³. Vládny návrh zákona o energetike navrhuje, aby oprávnenými odberateľmi v elektrine a plyne boli od 1. 1. 2005 všetci odberatelia okrem domácností.

II.31. Návrhy troch kľúčových energetických zákonov - zákon o energetike, zákon o tepelnej energetike a novela zákona o regulácii v sieťových odvetviach, ktoré boli schválené vládou SR v auguste 2004 a predložené na rokovanie do NR SR, reflektujú spoločné európske pravidlá pre trhy s elektrinou a plynom. Prijatie zákonov v parlamente bude znamenať významný posun v liberalizácii trhu s energiami. Na podnikanie v energetike sa v súčasnosti vzťahujú prísnejšie pravidlá, ako vyžadujú smernice EÚ. Návrh zákona preto zvyšuje hranicu pre udelenie licencie účastníkom elektroenergetického trhu z doterajších 0,5 MW na 5 MW, aby sa zjednodušili podmienky podnikania pre malých a stredných podnikateľov v energetike.

II.32. *Reguláciu* v energetike vykonáva nezávislý Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (URSO), na ktorý od 1. 1. 2003 prešli aj kompetencie v oblasti cenovej regulácie v energetike. Pozitívnym dôsledkom zmeny regulačného rámca je transparentná regulácia, stabilizácia podnikania v regulovaných subjektoch, zvýšenie efektívnosti v energetike a odstránenie krížových dotácií.

II.33. Podľa vládou schváleného návrhu novely zákona o regulácii v sieťových odvetviach bude mať aj vodárenstvo ten istý štandardný režim ako energetika a plynárenstvo, jeho vecná regulácia však bude naďalej v kompetencii ministerstva životného prostredia. Cenová regulácia (realizovaná URSO) by mala postupne vytvoriť také ceny vody, ktoré budú obsahovať primerané náklady a oprávnený zisk. Očakáva sa, že sa ceny pitnej vody dostanú na nákladovú úroveň v roku 2005 a odpadovej vody v roku 2006. Všetky ostatné ceny v sieťových odvetviach reflektujú primerané náklady a oprávnený zisk už v súčasnosti.

Telekomunikácie

II.34. Na úspešné zapojenie SR do jednotného európskeho trhu je nevyhnutné uplatňovať rovnaké pravidlá, aké používajú členské štáty EÚ, a preto bolo potrebné do právneho poriadku SR transponovať regulačný rámec EÚ v oblasti elektronických komunikácií. Tento rámec tvorí päť smerníc týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb. Dňa 1. januára 2004 nadobudol účinnosť zákon o elektronických komunikáciách, v ktorého rámci bola dokončená transpozícia uvedených smerníc, čím sa splnila prioritná úloha Národnej politiky pre elektronické komunikácie.

II.35. V oblasti štátnej regulácie boli posilnené doterajšie právomoci a rozšírené kompetencie národného regulačného orgánu - Telekomunikačného úradu SR o kompetencie dané regulačným rámcom EÚ o elektronických komunikáciách, umožňujúce pružne reagovať na potreby trhu zapracovaním kompetencií daných regulačným rámcom EÚ o elektronických komunikáciách do zákona o elektronických komunikáciách. Zákon podstatným spôsobom zvyšuje a rozširuje kompetencie TÚ SR oproti predchádzajúcej právnej úprave. Predpokladá sa, že takáto úprava bude mať pozitívny vplyv na rozvoj telekomunikačného trhu na Slovensku a prispeje k jeho zdynamizovaniu a rýchlejšej liberalizácii.

II.36. V nadväznosti na Národnú politiku pre elektronické komunikácie bude do konca r. 2004 pripravená Národná stratégia pre širokopásmový prístup v súlade s programom eEurope 2005,

ktorá sa zamerá na oblasť rozvoja širokopásmového prístupu s prihliadnutím na vidiecke regióny a v oblasti štátnej regulácie bude posilnená nezávislosť národného regulačného orgánu TÚ SR oddelením výkonu regulácie od funkcie štátu ako tvorcu politiky. Na dosiahnutie úplného oddelenia regulačného orgánu od funkcie štátu ako tvorcu politiky pre elektronické komunikácie a dosiahnutie nezávislosti podnikov vykonávajúcich činnosti je potrebné vytvorenie systému nezávislého financovania regulačného orgánu.

Vybrané ukazovatele	k 1. 1. 2002	k 1. 1. 2003	k 1. 1. 2004
hustota účastníckych prípojok (%)	28,93	26,08	24,07
hustota digitalizácie hlavných telefónnych staníc (%)	74,28	78,23	84,26
hustota telefonizácie bytov (%)	69,48	61,82	52,02
hustota zákazníkov verejných mobilných sietí (%)	39,92	54,35	68,39
hustota verejných tel. automatov (VTA/1000 obyv.)	2,80	2,83	3,05
štatistická doba čakania na zriadenie tel. stanice (mes.)	1,0	1,0	0,43
počet Internet Host počítačov	72 557	85 998	111 188
odhadovaný počet účastníkov internetu	674 039	862 833	1 588 370
hustota bytov pripojených na káblovú TV (%)	35,2	41,1	38,45

Zdroj: MDPT SR

Poštové služby

II.37. V priebehu hodnoteného obdobia boli dokončené práce na preberaní legislatívy Európskej únie do právnej úpravy o poštových službách v Slovenskej republike. Predovšetkým išlo o zabezpečenie úplnej harmonizácie so smernicou o spoločných pravidlách rozvoja vnútorného trhu poštových služieb spoločenstva a zlepšení kvality služieb a smernicou z hľadiska ďalšej liberalizácie trhu poštových služieb spoločenstva.

II.38. V nadväznosti na programové vyhlásenie vlády bude v r. 2004 predložená vláde Slovenskej republiky na schválenie Poštová politika do roku 2008, ktorá bude nadväzovať na už dosiahnuté zámery a bude obsahovať riešenie otázok koncepcie univerzálnej poštovej služby. Hlavným cieľom tohto materiálu bude vytvoriť predpoklady na realizáciu zámerov poštovej politiky na obdobie do roku 2008. Stanovený horizont, rok 2008 vyplýva z úloh lisabonskej stratégie ako aj zo smernice, ktorá popri postupových krokoch liberalizácie do roku 2006 uvádza rok 2009 ako rok, v ktorom sa predpokladá úplné dokončenie vnútorného trhu poštových služieb a ich úplná liberalizácia.

Doprava

II.39. Základný strategický cieľ dopravnej politiky štátu stanovila vláda Slovenskej republiky uplatňovanie trvalo udržateľného spôsobu premiestňovania osôb a vecí ako nutný predpoklad naplnenia požiadaviek rozvoja obchodu.

II.40. Dôraz sa kladie predovšetkým na:

- zosúladenie podmienok hospodárskej súťaže na dopravnom trhu (harmonizácia a liberalizácia a zvládnutie celkovej globalizácie dopravy),
- komplexné zabezpečenie funkčnosti dopravného systému a
- znižovanie negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie.

II.41. V cestnej doprave je v súčasnosti prioritou predovšetkým budovanie diaľnic a prepojenie západnej a východnej časti krajiny. Tým by sa mali vytvoriť lepšie podmienky pre podnikanie aj

v ekonomicky menej rozvinutých regiónoch Slovenska. Táto priorita sa odráža aj vo východiskách rozpočtu verejnej správy na roky 2005 – 2007, v ktorých výdavky štátneho rozpočtu vyčlenené na infraštruktúru by mali byť v roku 2007 o 16,4 % vyššie ako v roku 2004. Významný nárast sa očakáva aj v celkových zdrojoch financovania (štátny rozpočet, eurofondy a finančné zdroje Ďiaľničnej spoločnosti SR), ktoré by mali v roku 2007 zaznamenať oproti roku 2004 až 109,2 %-ný nárast.

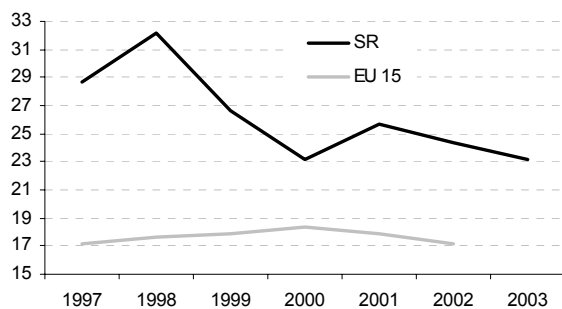
II.42. Založením Železničnej spoločnosti sa začal realizovať významný krok projektu transformácie a reštrukturalizácie železníc na Slovensku, a to oddelenie majetku a činnosti dopravcu od prevádzkovania dopravnej cesty. V ďalšej etape bude rozdelená nákladná a osobná doprava a mali by sa zo systému odstrániť krízové dotácie. Po zrealizovaní ceny železničnej dopravnej cesty bude možná privatizácia a liberalizácia. V snahe zabezpečiť efektívne fungovanie trhu, bude vytvorený nezávislý regulačný úrad aj v oblasti železníc. Novela zákona o dráhach, ktorá bola v septembri schválená, navrhuje od 1. 1. 2005 zriadenie Úradu pre reguláciu železničnej dopravy tzv. dráhového úradu. Zákon by mal rozšíriť prístup licencovaných dopravcov k železničnej dopravnej ceste.

II.C. PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

II.43. Zlepšenie podnikateľského prostredia, podpora podnikania a vytvorenie vhodnej investičnej klímy majú významné miesto v celkovej hospodárskej politike Slovenska. Udržanie rýchleho hospodárskeho rastu umožňujúceho dynamickú reálnu konvergenciu vyžaduje nielen nízku administratívnu náročnosť a regulačné bremeno, ale aj efektívne fungovanie verejnej správy.

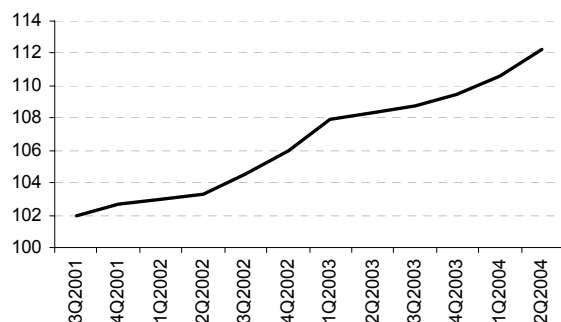
II.44. Posledné kroky vlády v oblasti podnikateľského prostredia boli vítané nielen medzi domácimi podnikateľmi, ale pozitívne sa odrazili aj v medzinárodných porovnaníach konkurencieschopnosti a atraktívnosti prostredia. Index podnikateľského prostredia (IPP) zostavovaný Podnikateľskou alianciou Slovenska kontinuálne rastie a v druhom štvrtroku dosiahol 112,3 bodu, čo je medziročný rast o 3,6 bodu. Pričom najlepšie hodnotenými ukazovateľmi sú prístup k finančným zdrojom a daňová legislatíva. Podľa World Competitiveness Yearbook 2004 Slovensko poskočilo zo 46. na 40. miesto, pričom v oblasti efektívnosti vlády zo 44. miesta až na 26. Najaktuálnejším a najpozitívnejším hodnotením je však označenie „top reformátor“ pre Slovensko od Svetovej banky¹. V rebríčku tejto inštitúcie zachycujúcej atraktívnosť podnikateľského prostredia, figuruje SR už na 18. mieste, pričom z nových členských štátov EÚ obsadila druhé miesto za Litvou.

Súkromné investície na HDP v %

Zdroj: Eurostat

Index podnikateľského prostredia (IPP)

Zdroj: Podnikateľská aliancia Slovenska

¹ Doing Business in 2005

II.45. Výrazný skok v hodnoteniach sa podarilo dosiahnuť pomocou nasledujúcich opatrení:

- Novelou Zákonníka práce sa podarilo od 1. júla 2003 výrazne zvýšiť flexibilitu trhu práce. Vytvorila sa možnosť pracovať na čiastočný úväzok tak pre študentov, ako aj pre dôchodcov. Zjednodušili sa pravidlá prepúšťania a zvýšila sa hranica pre počet odpracovaných hodín v nadčasoch zo 150 na 400 hodín.
- Od prvého januára 2004 sa znížilo daňové a odvodové zaťaženie. Okrem odstránenia rôznych výnimiek a špeciálnych režimov je hlavnou črtou daňovej reformy zníženie DP PO z 25 % na 19 % a zavedenie rovnej dane z príjmov fyzických osôb (jednotná 19 % sadzba dane). Zároveň sa znížilo aj odvodové zaťaženie pre zamestnávateľov o 3 percentuálne body na 35,2% hrubej mzdy. Na druhej strane sadzby DPH sa zjednotili na úrovni 19 % (predtým 14 % a 20 %).
- Výrazne sa znížila administratívna náročnosť pri vstupe do podnikania. Pri zápise do Obchodného registra sa ustanovila fixná lehota 5 dní na vykonanie zápisu, zároveň sa zaviedli štandardizované formuláre na uľahčenie zápisu. Už vyše 90 % zápisov sa uskutočňuje do zákonom určenej lehoty. V máji 2004 sa schválila aj novela živnostenského zákona, ktorá skrátila lehotu na vydanie oprávnení pri ohlasovacích živnostiach z 15 na 7 dní. Zároveň sa skrátili aj lehoty na zaregistrovanie platcov DPH a dane z príjmov.
- Od roku 2005 bude umožnené podnikateľským subjektom podávať daňové priznania elektronickou poštou. V zmysle pripravovanej novely zákona o správe daní budú môcť takto postupovať buď využívaním zaručeného elektronického podpisu, alebo uzavretím dohody so správcom dane o náležitostiach elektronického doručovania, spôsobe overovania podania a spôsobe preukazovania doručenia.
- K významným zmenám došlo aj v oblasti registrácie majetku. Kataster nehnuteľností je od 1. februára tohto roka dostupný aj na internete. Podstatnou zmenou je aj zavedenie rýchlostného príplatku za urýchlený zápis, ktorý umožňuje obdržanie rozhodnutia o vklade do 15 dní. Tým výrazne zníži priestor pre korupciu pri zápise do katastra.
- V prípade dostupnosti finančných prostriedkov sú prínosom nižšie úrokové sadzby a ručenie nehnuteľným a hnutelným majetkom. Pri nových úveroch až 70 % bolo garantovaných hnutelným majetkom (vďaka novej úprave záložného práva) a pohľadávkami. Úvery podnikom a obyvateľstvu naďalej rastú dvojciferným tempom.
- Pri vymožitelnosti práva nastali významné zmeny v oblasti hypoték, kde sa znížil počet potrebných procedúr. Tým sa lehota na vymáhanie hypoték skrátila z vyše 500 dní na 45 dní (Zdroj: Doing Business 2005). Okrem toho v roku 2003 aj 2004 pokračuje reforma súdnictva, ktorá v strednodobom horizonte postupne zabezpečí rýchlejšie a efektívnejšie vymáhanie práva. V súvislosti s reformou záložného práva zhodnotila Svetová banka, že slovenské zákony poskytujú veriteľom a dlžníkom (podľa klasifikácie Legal Rights Index - zoznam desiatich zákonov garantovaných práv veriteľov a dlžníkov) deväť z desiatich takto definovaných práv.
- Vláda v auguste 2004 schválila návrh zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Táto právna norma má za cieľ výrazne zrýchliť likvidáciu podniku, ochrániť veriteľov v maximálnej miere, ale zároveň umožňuje zachovať podnik v prípade, že to prinesie pre veriteľov vyššiu mieru ich uspokojenia.

II.46. V najbližších rokoch bude dôležité pokračovať v nastúpenom trende, aby sa SR stala jednou z najatraktívnejších krajín na podnikanie a investovanie. V roku 2004 bola vypracovaná Správa o stave podnikateľského prostredia a v nadväznosti bol prijatý aj „Akčný návrh opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR“.

II.47. Podnikatelia v súčasnosti vnímajú negatívne predovšetkým vysoké odvodové zaťaženie, efektívnosť súdov, vymáhateľnosť práva a úroveň korupcie a byrokracie. Za kľúčové zámery v nasledujúcom období sa považujú:

- zníženie odvodového zaťaženia bez ohrozenia celkových fiškálnych cieľov;
- zlepšenie dopravnej infraštruktúry – prioritá v štátnom rozpočte, kde dôjde aj vďaka peniazom z EÚ k výraznému zvýšeniu zdrojov;
- rozšírenie siete inkubátorov a posúdenie zriadenia „one-stop shops“;
- lepšia informovanosť cez internet – databázy ponuky činností (aj v rámci EÚ), úloha podnikateľských združení;
- maximálne možné využitie fondov EÚ v oblasti podnikateľského prostredia;
- dôraz na fondy rizikového kapitálu so zainteresovaním súkromného sektora;
- pokračovanie reformy súdnictva (súdny manažment, zlepšenie informačných systémov);
- zjednodušenie procedúr pri konkurze a likvidácii;
- zjednodušenie informačného bremena podnikov;
- podpora podnikania a vzdelávanie pre rozvoj manažérskych schopností cez Národnú agentúru pre rozvoj malého a stredného podnikania.

II.D. INVESTÍCIE DO VEDOMOSTÍ A INOVÁCIÍ

II.48. Jednoznačnou prioritou SR na nasledujúce obdobie je podpora ekonomiky založenej na vedomostiach. Progres v uplynulom období nebol dostatočný, a preto sa v súčasnosti pracuje na komplexnom riešení problémov v tejto oblasti. Výsledkom by mal byť konkrétny akčný plán na nasledujúce roky. Zmeny, ktoré sa udiali v predchádzajúcom roku, sú uvedené nižšie.

Informačná spoločnosť

II.49. V januári 2004 bol prijatý zákon o elektronických komunikáciách, ktorým sa implementoval nový regulačný rámec EÚ pre elektronické komunikácie do právneho poriadku SR. Zákon posilnil kompetencie Telekomunikačného úradu a očakáva sa, že umožní urýchlenie liberalizácie telekomunikačného trhu. Návrh zákona o informačných systémoch verejnej správy, ktorý nahradí zákon z roku 1995 o štátnom informačnom systéme, je pripravený na predloženie do vlády. V súčasnosti sa pripravuje aj novela zákona o elektronickom obchode.

II.50. V januári 2004 vláda schválila Akčný plán Stratégie informatizácie spoločnosti v podmienkach SR. Akčný plán a stratégia nadväzujú na dokument Politika informatizácie spoločnosti v SR z roku 2001. Stratégia je postavená na troch nosných pilieroch: budovanie obsahu (informácie a služby), budovanie ľudských zdrojov a zručností a komunikačná infraštruktúra. Jedným z hlavných bodov tohto dokumentu je zlepšenie inštitucionálneho zabezpečenia informatizácie – vytvorenie funkcie splnomocnenca vlády pre informatizáciu spoločnosti. Doposiaľ bola informatizácia zastrešovaná najmä odborom informatizácie spoločnosti na MDPT SR.

II.51. Aktivity na podporu rozvoja informačnej spoločnosti sa na Slovensku sústredili najmä na rozšírenie prístupu k internetu a počítačom, a to najmä na školách a pre vedeckých pracovníkov. Do konca roka 2004 budú všetky základné a stredné školy vybavené multimediami učebňami a prístupom k internetu. Slovensko sa tento rok významne priblíži k vyspelým krajinám, keď priemerný počet žiakov pripadajúci na jeden počítač klesne na menej ako 30 (v Európskej únii je priemer 20). Slovensko sa zaradí medzi ostatné vyspelé európske krajiny, v ktorých je 100 % škôl pripojených na internet. Tento výsledok sa podarilo dosiahnuť najmä vďaka projektu Infovek a donácii Slovak Telecom. Projekt SANET II, vysokorýchlostná sieť pre vysoké školy, múzea, knižnice a podobné inštitúcie, je takisto veľmi úspešný.

II.52. Jednou z najdôležitejších udalostí v oblasti e-vlády bolo vytvorenie portálu verejnej správy v apríli 2003. Portál je pripravený tak, aby v budúcnosti umožnil občanom interaktívne služby.

II.53. MDPT SR v spolupráci s Úradom pre štátnu službu (ÚŠS) spustili vo februári 2004 prvú fázu skúšobného projektu na certifikáciu štátnych zamestnancov v digitálnej zručnosti – European Computer Driving Licence (ECDL). Po úspešnej realizácii prvej fázy je plánovaná ECDL všetkých štátnych zamestnancov v SR.

II.54. Brzdou informatizácie Slovenska je doposiaľ pomalá liberalizácia telekomunikačného trhu, s čím súvisí aj pomalý rozvoj vysokorýchlostného internetu. Do konca roka 2004 má preto MDPT SR vypracovať Národnú stratégiu pre širokopásmový prístup, v súlade s programom eEurope 2005.

Veda a technika, inovácie

II.55. Slovensko je v oblasti zámerov výskumu a vývoja plne v súlade s ostatnými štátmi Európy. SR rozpracováva záväzky prijaté voči EÚ v akčnom pláne, ktorý je zároveň plnením Programového vyhlásenia vlády. Jeho cieľom je zabezpečiť rozvoj vedy a techniky a jej disponibilných kapacít vo výskume a vývoji v záujme trvalo udržateľného hospodárskeho rastu Slovenskej republiky a začlenenia výskumu a vývoja ako rovnocenného partnera v rámci Európskeho výskumného priestoru.

II.56. V roku 2002 bol schválený zákon o vede a technike, ktorý nahradil rezortné financovanie vedy systémom nadrezortným a účelovým. Hlavné zdroje financovania sú štátne programy vedy a výskumu, štátne objednávky, Agentúra na podporu vedy a techniky, Inovačný fond a programy EÚ – 5. a 6. rámcový program. V súčasnosti sa pripravuje návrh nového zákona o vede, výskume a inováciách, ktorý by mal vytvoriť predpoklady pre efektívne fungovanie vedy, výskumu a inovačných aktivít v SR a ich verejné financovanie.

II.57. Je zrejmé, že súčasným tempom nie je možné dosiahnuť 3-percentné kritérium celkových výdavkov na výskum do roku 2010. Slovensko si preto vytýčilo cieľ zvýšiť celkové výdavky na výskum na 1,8 % z HDP, pričom 1,2 % by bolo krytých zo súkromných zdrojov. Návrh rozpočtu na nasledujúce roky počíta s významným rastom výdavkov na vedu a výskum. V roku 2005 by malo smerovať na vedu a výskum z verejných zdrojov 0,45% HDP.

II.58. Slovensko je zapojené do 6. Rámcového programu pre vedu a výskum EÚ. Z 5. rámcového programu Slovensko obdržalo o približne 2 milióny EUR viac, ako zaplatilo za svoj vstup do neho. V súčasnosti sa pripravuje projekt, ktorého účelom je zlepšenie spolupráce medzi akademickou obcou, ktorá čerpá väčšinu prostriedkov na Slovensku a podnikateľskou sférou.

II.E. KAPITÁLOVÝ TRH A FINANČNÉ SLUŽBY

II.59. Slovenský finančný trh prešiel zložitým vývojom, ktorý bol v deväťdesiatych rokoch minulého storočia poznamenaný mnohými systémovými nedostatkami – absenciou trhových pravidiel, regulačných mechanizmov, trhových a dohliadacích inštitúcií. V uplynulých štyroch rokoch vykonala vláda SR rad inštitucionálnych a legislatívnych zmien, ktorých cieľom bolo navrátiť dôveru a zabezpečiť transparentnosť finančného trhu. Právna úprava sa plne zharmonizovala s aquis a vytvoril sa efektívny a funkčný orgán dohľadu nad finančným trhom. Práve dohľad a udržiavanie vysokej konkurencie je prvoradým cieľom SR v tejto oblasti. Je to

dôležité aj z pohľadu dôchodkovej reformy, ktorá prinesie na kapitálový trh značné množstvo úspor.

Kapitálový trh

II.60. V súčasnej dobe naďalej pretrváva nedostatočná likvidita kapitálového trhu. Pre uzatváranie obchodov a zabezpečovanie pozícií je k dispozícii len úzka škála investičných nástrojov, pretrváva vysoký počet nelikvidných emisií, malý počet nových emisií cenných papierov a malý počet pravidelne obchodovaných emisií cenných papierov. Vysoká likvidita je pozorovateľná takmer výlučne na trhu so štátnymi cennými papiermi, kde menší počet veľkých emisií pomohlo obchodovaniu na sekundárnom trhu.

II.61. Ďalší rozvoj právneho rámca kapitálového trhu nadväzuje na prijatie *Akčného plánu pre finančné služby (FSAP)*, ktorý Európska rada schválila v apríli 2000 v Lisabone so zámerom vytvoriť pre finančné služby jednotný trh EÚ.

II.62. V súčasnej dobe je *v legislatívnom procese návrh novely zákona o cenných papieroch*, ktorým sa implementujú smernice ES o obchodovaní s využitím dôverných informácií a o manipulácii s trhom, o finančných kolateráloch a o dopĺňujúcom dohľade nad finančnými konglomerátmi. *Návrh zákona o ochrane spotrebiteľa pri predaji finančných služieb na diaľku* implementuje smernicu Európskeho parlamentu a rady o marketingu spotrebiteľských služieb na diaľku.

II.63. *Trhová kapitalizácia akcií a podielových listov* prijatých na Burzu cenných papierov Bratislava (BCPB) mala na konci roku 2003 hodnotu 109,9 mld. Sk. V roku 2003 predstavovala trhová kapitalizácia akcií 9,2 % HDP, reálna trhová kapitalizácia akcií 7,5 % HDP a trhová kapitalizácia kótovaných akcií 3,5 % HDP.

II.64. V roku 2003 pokračoval proces postupného vyradovania bezvýznamných, resp. nulových emisií cenných papierov, čím celková trhová kapitalizácia akciového trhu klesla v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi o tretinu. Takmer všetky obchody na bratislavskom akciovom trhu sa uzatvárajú ako priame, objem kurzotvorných obchodov slovenského akciového trhu je malý, v roku 2003 tvoril len 6,6 % celkového obratu akcií na BCPB.

II.65. Podstatný objem obchodov na BCPB tvoria dlhopisy, v roku 2003 tvoril ich podiel 97,8 %, kým podiel akcií len 2,2 %. Trhová kapitalizácia dlhopisov predstavovala 27,8 % HDP a trhová kapitalizácia kótovaných dlhopisov 23,9 HDP. Až 98,3 % z celkového objemu obchodov tvorili obchody so štátnymi dlhopismi verejného sektora (ŠD a dlhopisy štátom vlastnených podnikov). *Kolektívne investovanie* je už niekoľko rokov najdynamickejšie sa rozvíjajúcim segmentom finančného trhu SR. Objem majetku spravovaného v podielových fondoch dosiahol na konci roku 2003 hodnotu 35,7 mld. Sk, čo znamená oproti roku 2002 nárast o 120,7 %. Činnosť fondov ako aj obmedzenie a rozloženie rizika upravuje nový zákon o kolektívnom investovaní, ktorý je zharmonizovaný s pravidlami smernice UCITS. Ďalšou hybnou silou kapitálového trhu by mal byť nový systém dôchodkových fondov, ktoré budú využívať aj rizikovejšie nástroje.

II.66. V roku 2003 ešte pokračoval proces prelicencovania *obchodníkov s cennými papiermi*, k 31. decembru pôsobilo v SR 44 subjektov s platným povolením pre vykonávanie tejto činnosti. Vznikom *Centrálneho depozitára cenných papierov SR, a .s.* v septembri 2003 zákon o cenných papieroch priamo odstránil v oblasti evidencie cenných papierov predchádzajúce monopolné postavenie bývalého *Strediska cenných papierov SR* a vytvoril tak podmienky pre zavedenie dvojstupňovej evidencie CP a zároveň ustanovil nový systém zúčtovania a vyrovnania obchodov s cennými papiermi. Od októbra t. r. očakávajú kapitálový trh v tejto oblasti ďalšie zmeny.

Centrálny depozitár začne fungovať na členskom princípe a živé účty s cennými papiermi budú pre klientov prevádzkovať komerčné banky.

Bankový sektor

II.67. V dôsledku priaznivých výsledkov roku 2002 sa v priebehu roku 2003 stabilizovala situácia v slovenskom bankovom sektore, zlepšila sa produktivita aktív, zvýšila sa konkurencia na trhu bankových produktov a priaznivo sa vyvíjalo aj plnenie ukazovateľov obozretného podnikania. Vývoj roku 2003 a prvej polovice roku 2004 bol poznamenaný pretrvávajúcim nadstavom likvidity bankového sektora, posilňovaním slovenskej koruny voči euru a očakávaným znižovaním kľúčových úrokových sadzieb NBS.

II.68. Komerčné banky pôsobiace na Slovensku investovali do cenných papierov v priebehu roka 2003 30 – 33 % finančných aktív bankového sektora SR, z čoho významnú časť tvorili štátne dlhopisy (16 – 25 %), štátne pokladničné poukážky (4 – 9 %), dlhopisy (1 – 2 %) a pokladničné poukážky NBS (9 – 16 %).

V hodnotenom období nadobudlo účinnosť niekoľko ďalších legislatívnych noriem, ktoré mali výrazný vplyv na rozvoj finančnej stability bánk a boli zamerané predovšetkým na skvalitnenie práce celého bankového dohľadu.

II.69. Dňa 1. 1. 2004 nadobudla účinnosť novela *zákona o bankách*, ktorá zohľadnila podnety Svetovej banky na podnikanie bánk, resp. pobočiek zahraničných bánk a na zvýšenie operatívnej a efektívnej bankového dohľadu. V septembri 2004 schválila NR SR ďalšiu novelu zákona o bankách, ktorou boli do našej legislatívy implementované smernice Európskeho parlamentu a rady o doplňujúcom dohľade nad úverovými ústavmi, poisťovňami a investičnými firmami vo finančnom konglomeráte.

II.70. Najpodstatnejšia úprava *zákona o Národnej banke Slovenska* spočíva v úprave oprávnenia NBS získavať (vyžadovať) a ďalej spracovávať osobné a iné údaje v rámci výkonu zákonom ustanovenej pôsobnosti devízového orgánu.

II.71. V tom istom termíne vstúpila do platnosti novela *Devízového zákona*, ktorá bezprostredne nadväzuje na kľúčové ustanovenia novely *zákona o Národnej banke Slovenska*, predovšetkým na ustanovenia o devízovej ohlasovacej povinnosti a devízovej kontrole. Novela zákona stanovuje pravidlá pre vykonávanie a sprostredkovanie zostávajúcich devízovo regulovaných podnikateľských činností a nanovo definuje pojmy *obchod s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových peňažných služieb*, vymedzuje požiadavky pre udeľovanie devízových licencií pre podnikateľské vykonávanie obchodov s cudzou menou a poskytovanie devízových peňažných služieb. Úprava zákona rieši aj vykonávanie takých devízových operácií na finančnom trhu, ktoré vykazujú znaky rizikovosti a nie sú upravené novým zákonom o cenných papieroch a investičných službách.

II.72. Od 1. 1. 2004 je účinný aj *zákon o kolektívnom investovaní*, ktorým sa zároveň novelizoval aj *zákon o dlhopisoch*, *zákon o cenných papieroch a investičných službách* a *zákon o burze cenných papierov*. Novela zákona rozširuje predmet činnosti správcovských spoločností o riadenie portfólia individuálnych klientov i o niektoré vedľajšie investičné služby a zavádza pre správcovské spoločnosti ďalšie pravidlá obozretného podnikania vrátane pravidiel kapitálovej primeranosti.

II.73. Novela *zákona o platobnom styku* (platná od 1. 1. 2004) ustanovuje pre inštitúcie elektronických peňazí základné pravidlá a podmienky pri udeľovaní povolenia na elektronickopeňažnú činnosť a požiadavky na ich podnikanie. Minimálnu výšku peňažného vkladu do základného imania inštitúcie stanovuje na 1 000 000 EUR.

II.74. V slovenskom bankovom sektore pôsobilo k 31. 12. 2003 dvadsaťjeden bankových subjektov (18 bánk a 3 pobočky zahraničných bánk) a osem zastúpení zahraničných bánk. Objem upísaného základného imania bánk sa v roku 2003 v porovnaní s rokom 2002 zvýšil o 1,9 %. Podiel zahraničných investorov na celkovom upísanom základnom imaní bánk a finančných zdrojoch poskytnutých zahraničnými bankami sa naďalej zvyšoval z 85,3 % v roku 2002 na 88,9 % k 31. decembru 2003. Nárast bol ovplyvnený vstupom zahraničných investorov do dvoch bánk, do Banky Slovakia, a. s. a do Prvej stavebnej sporiteľne, a. s..

II.75. Bilančná suma bankového sektora SR (úhrn aktív v čistej hodnote) zaznamenal ku koncu roku 2003 pokles o 2,8 %. Vývoj bol ovplyvnený najmä poklesom sekundárnych zdrojov o 49,1 % pri miernom náraste primárnych zdrojov o 3,2 %. Pokles sekundárnych zdrojov zapríčinil pokles krátkodobých vkladov iných bánk, zvýšenie primárnych zdrojov bolo výsledkom nárastu bežných účtov predovšetkým podnikateľských subjektov.

II.76. Hospodársky výsledok bankového sektora vykázal v medziročnom porovnaní pokles o 4,2 %. Tento vývoj bol ovplyvnený najmä vyšším ročným nárastom nákladov na finančné činnosti (o 45,4 %) v porovnaní s rastom výnosov z finančných činností o 34,1 %. Ukazovateľ primeranosti vlastných zdrojov bankového sektora sa v porovnaní s rokom 2002 zvýšil o 0,29 % a dosiahol hodnotu 21,59 %. Limit primeranosti vlastných zdrojov počas roku 2003 plnili všetky banky.

Poisťovníctvo

II.77. V priebehu roku 2003 vplývali na vývoj poisťného trhu ďalšie štrukturálne zmeny sprevádzané internacionalizáciou slovenského poisťovníctva a pokračoval príliv nového zahraničného kapitálu. Vstupom nových zahraničných investorov získalo poisťovníctvo nové medzinárodné skúsenosti a know-how, čo sa prejavilo vo väčšej rozmanitosti ponúkaných poisťných produktov a v zlepšení ekonomického potenciálu poisťného trhu. Zahraniční akcionári zohrali významnú úlohu aj v adaptačnom procese slovenského poisťovníctva súvisiaceho so vstupom SR do EÚ.

II.78. Dňa 1. 5. 2004 vstúpila do platnosti novela *zákona o poisťovníctve*, do ktorej boli implementované ďalšie - z hľadiska praxe nevyhnutné ustanovenia a články smerníc EÚ. Novela rešpektuje právo slobodného poskytovania služieb a upravuje možnosť poisťovne z iného členského štátu vykonávať poisťovaciu činnosť na území SR prostredníctvom pobočky. Zároveň rieši prevod poisťného kmeňa v rámci členských štátov a upravuje reorganizáciu, resp. likvidáciu poisťovacích spoločností.

II.79. V súčasnej dobe ministerstvo financií pripravuje ďalšiu novelu *zákona o poisťovníctve*. Cieľom novely je dosiahnuť plnú kompatibilitu našej právnej úpravy so smernicou EÚ o doplňujúcom dohľade nad úverovými ústavmi, poisťovňami a investičnými firmami vo finančnom konglomeráte. Zároveň pripravuje aj návrh *zákona o sprostredkovateľoch v poisťovníctve*, ktorým by sa mala harmonizovať slovenská legislatíva so smernicou EÚ.

II.80. K 31. 12. 2003 pôsobilo na slovenskom poisťnom trhu 27 poisťovní a jedna pobočka zahraničnej poisťovne. V priebehu roku 2003 sa významne zmenil podiel zahraničného kapitálu investovaného do poisťovníctva. Celkový podiel zahraničného kapitálu na základnom imaní všetkých poisťovní dosiahol k 31. 12. 2003 úroveň 89,6 %, čo predstavuje medziročný nárast vo výške 42,3 %. Najvýznamnejšie podiely investícií pripadajú na akcionárov z Nemecka (50,9 %), Rakúska (17,1 %) a z Veľkej Británie (10,1 %).

II.81. Indikátor rozvoja poisťovníctva - poistenosť (podiel predpísaného poisťného k HDP) je zatiaľ hlboko pod priemerom vyspelých ekonomík. V roku 2003 dosiahol výšku 3,55 %, kým tento

ukazovateľ za spoločnosti združené v CEA (Comité Européen Assurances) vykazoval v roku 2002 výšku 8,7 %.

II.82. Celkové predpísané poistné v roku 2003 medziročne vzrástlo o 15,8 % a dosiahlo hodnotu 42,4 mld. Sk. Dosiahnutá dynamika však zaostala za vývojom predchádzajúcich rokov, keď sa medziročné nárasty pohybovali nad úrovňou 20 %. V životnom poistení vzrástlo predpísané poistné o 10,1 % (na 17,3 mld. Sk), kým v neživotnom poistení o 20,2 % (na 25,1 mld. Sk). Dynamiku neživotného poistenia výrazne ovplyvnila regulácia poistného pri povinnom zmluvnom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V roku 2003 vykázali Slovenské poisťovne zisk, ktorý je výsledkom hospodárenia sedemnástich ziskových a jedenástich stratových poisťovní.

Dohľad nad finančným trhom

II.83. V súčasnej dobe je v legislatívnom procese (v Národnej rade SR) návrh *zákona o dohľade nad finančným trhom*, na ktorého základe bude integrovaný dohľad nad finančným trhom vykonávať Národná banka Slovenska. Tým sa významne rozšíri jej pôsobnosť okrem doterajšieho bankového dohľadu aj o dohľad nad kapitálovým trhom a poisťovníctvom (teraz v kompetencii Úradu pre finančný trh), o dohľad nad subjektmi kapitalizačného piliera dôchodkového systému a doplnkového dôchodkového poistenia. Popri súčasných právomociach pribudnú NBS aj právomoci v oblasti regulácie finančného trhu.

II.84. Vzhľadom na jednoznačné výhody integrovaného systému dohľadu nad finančným trhom (vyššia flexibilita a schopnosť adaptovať sa na zmeny podmienok finančného trhu), najvhodnejším riešením inštitucionálneho usporiadania dohľadu nad finančným trhom SR sa javí vytvorenie jediného centrálného regulátora finančného trhu.

II.85. Inštitucionalizácia integrácie dohľadu sa bude realizovať postupne. Organizačné zabezpečenie procesu a legislatívne úpravy budú paralelne zabezpečované tak, aby sa integrácia dohľadu mohla ukončiť do konca roku 2005. Zvyšovanie efektívneho výkonu bankového dohľadu si vyžaduje ďalšiu novelu *zákona o bankách*, ktorá rozšíri podmienky výkonu dohľadu o dohľad nad finančnými konglomerátmi.

Rizikový kapitál

II.86. Trh rizikového kapitálu je na Slovensku málo rozvinutý a realizuje sa prakticky len cez komerčné banky. Týmto nepriaznivým stavom sa preto v marci 2004 zaoberala aj vláda SR a príslušným ministerstvám uložila za úlohu rozpracovať opatrenia *Akčného plánu rizikového kapitálu Európskej únie* na podmienky SR. V procese prípravy akčného plánu sa zainteresované rezorty sústredia na preskúmanie možnosti zvýhodnenia poskytovateľov rizikového kapitálu a to najmä z hľadiska úpravy primeranosti kapitálovej primeranosti bánk, zväžia možnosti nižšieho zdanenia výnosov plynúcich z poskytovaného rizikového kapitálu, možnosti financovania rizikového kapitálu z dôchodkových fondov jednotlivých kapitalizačných pilierov a pripraví návrhy potrebných legislatívnych úprav. Opatrenia akčného plánu by mali byť rozpracované do 1. februára 2005.

III. ENVIRONMENTÁLNA UDRŽATEĽNOSŤ

Hodnotenie pokroku pri vytváraní podmienok pre environmentálne udržateľnú ekonomiku

III.1. V oblasti environmentálnej legislatívy boli počas hodnoteného obdobia prijaté viaceré významné legislatívne predpisy, ktoré významnou mierou vplyvajú na fungovanie trhu a prispievajú k vytváraniu podmienok pre dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja. Oblasť environmentálneho riadenia reguluje zákon o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie, ktorý s účinnosťou od 1. 1. 2004 ustanovil špecializovanú štátnu správu pre životné prostredie.

III.2. K optimálnemu riešeniu možných vplyvov činností na kvalitu životného prostredia a ľudského zdravia prispieva prierezový zákon o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia životného prostredia. Zákon vytvoril po nadobudnutí účinnosti k 31. 7. 2003 predpoklady pre zabezpečenie integrovanej prevencie a kontroly znečistenia životného prostredia z rozhodujúcich zdrojov znečistenia, pre minimalizáciu emisií do ovzdušia, vody a pôdy, pre obmedzovanie tvorby odpadov s cieľom zabránenia prenosu znečistenia z jednej zložky životného prostredia do inej.

III.3. V oblasti odpadového hospodárstva bol v roku 2004 prijatý zákon o poplatkoch za uloženie odpadov. Ku dňu vstupu SR do EÚ bol tento zákon doplnený vykonávacím predpisom o dekontaminácii zariadení s obsahom polychlórovaných bifenylov (PCB).

III.4. V oblasti ochrany ovzdušia o ozónovej vrstvy Zeme boli k platným zákonom prijaté v roku 2003 tri vykonávacie predpisy, ktoré upravujú odborné posudzovanie a oprávnenie na meranie emisií a kvality ovzdušia, monitorovanie emisií a kvality ovzdušia, emisné limity, technické požiadavky a všeobecné podmienky prevádzkovania zdrojov a ich zariadení, v ktorých sa používajú organické rozpúšťadlá. Vykonávacie predpisy z roku 2004 ustanovujú požiadavky na kvalitu palív a vedenie prevádzkovej evidencie.

Energetika:

III.5. V decembri roku 2003 vypracovalo Ministerstvo životného prostredia SR Návrh Národného environmentálneho akčného programu SR III (NEAP SR III) a predložilo ho do vlády. Ciele a opatrenia akčného programu sú zamerané na ďalšie znižovanie emisií základných znečisťujúcich látok, prchavých organických zlúčenín, ťažkých kovov a ostatných látok znečisťujúcich ovzdušie a na zmiernenie dôsledkov globálnej zmeny klímy a na posilňovanie kvality ovzdušia.

III.6. Nadväzne na Koncepciu využívania obnoviteľných zdrojov energie (schválenú vládou SR v apríli 2003), na ciele a programové opatrenia zakotvené v NEAP SR III a v intenciách Agendy 21 a Implementačného plánu prijatého v Johannesburgu rozpracovalo MŽP SR v júli 2004 Návrh Koncepcie podpory využívania obnoviteľných zdrojov energie. Po dopracovaní opatrení zameraných na legislatívnu a inštitucionálnu podporu rozvoja obnoviteľných zdrojov energie bude začiatkom októbra koncepcia predložená do vlády na schválenie.

Doprava

III.7. V oblasti znižovania environmentálnych rizík súvisiacich s dopravou sa pozornosť vlády SR sústreďuje predovšetkým na rozvoj celoplošného systému kontroly technického stavu cestných motorových vozidiel na území SR, program podpory plánovania a realizovania integrovaných systémov hromadnej prepravy osôb, rozvoj kombinovanej dopravy, vypracovanie návrhov opatrení na riešenie dopravných problémov na územiach, ktoré sú dopravou najviac environmentálne zaťažované atď..

Plnenie záväzkov z Kjótskeho protokolu

III.8. Kľúčovou prioritou SR v oblasti regulovania emisie skleníkových plynov je dosiahnuť taký výkon kontroly vývoja emisií, aby trend rastu bol postupne zmierňovaný a po roku 2015 už stabilizovaný.

III.9. Strategické priority tejto oblasti zo strednodobého hľadiska zakotvuje *Stratégia SR pre plnenie Kjótskeho protokolu*. Dosiahnutie takého vývoja emisií skleníkových plynov, ktorý povedie k splneniu záväzku z Kjótskeho protokolu sa očakáva už v roku 2005.

III.10. Od roku 1990 dosiahlo Slovensko výraznú redukciu emisií - o cca 30 %, čím záväzky zakotvené v Kjótskom protokole už prakticky splnilo, a preto neočakáva problémy s plnením tohto záväzku. Toto konštatovanie dokumentuje vývoj celkovej emisie skleníkových plynov od roku 1990 (rok 1990 = 100 %) v SR a v EÚ. Kým EÚ 15 znížila emisiu v roku 2001 len na 98 %, Slovensko dosiahlo 31 % zníženie emisie na 69 %.

III.11. Krátkodobá priorita SR zameraná na implementáciu smernice ES z roku 2003, ktorá usmerňuje obchodovanie s emisnými kvótami skleníkových plynov a ktorou sa zavádza európska schéma pre obchodovanie s emisiami a pre ďalšie súvisiace aktivity, bola v septembri 2004 presadená prijatím *zákona o obchodovaní s emisnými kvótami* v NR SR.

Vplyv environmentálnej regulácie na fungovanie trhu produktov

III.12. Vzhľadom na doterajšiu a dlhé roky pretrvávajúcu nízku úroveň investícií do životného prostredia v SR (v porovnaní s požiadavkami Integrovannej aproximačnej stratégie) implementácia environmentálnych noriem predstavuje spomedzi všetkých nárokov súvisiacich so vstupom SR do EÚ najvyššie požiadavky na finančné zdroje. V súčasnosti náklady na harmonizáciu životného prostredia SR vysoko prevyšujú možnosti podnikateľských subjektov i štátneho rozpočtu. Tento stav môže mať za následok znevýhodnenie tých podnikateľských subjektov v konkurenčnom prostredí EÚ, ktoré nebudú schopné spĺňať požadované environmentálne normy. Očakávame, že vážnou bariérou pre zvyšovanie konkurenčnej schopnosti priemyselných odvetví, ktoré využívajú chemické látky, bude aj realizácia novej európskej politiky pre oblasť chemických látok a prípravkov v tzv. systéme REACH (Registration, evaluation, authorisation of chemicals). Náklady súvisiace s dodržiavaním týchto nových predpisov môžu bez prijatia ďalších opatrení negatívne ovplyvniť úroveň nákladov podnikateľských subjektov, predovšetkým malých a stredných podnikateľov.

III.13. V záujme skvalitnenia životného prostredia Slovenskej republiky a dobudovania environmentálnej infraštruktúry v intenciách environmentálnej politiky spoločenstva bolo stanovených šesť priorít Štátnej environmentálnej politiky na obdobie rokov 2003 – 2007 až 2010:

- zabezpečenie dostatku pitnej vody a rozšírenie kanalizácií a čistiarní odpadových vôd;
- zlepšenie kvality ovzdušia;
- predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich environmentálneho rizika a zavedenie účinnejšieho systému nakladania s odpadom;
- odstraňovanie starých environmentálnych záťaží;
- zachovanie biologickej a krajinej diverzity a ochrana prírodných stanovišť ohrozených živočíchov a rastlín;
- ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov.

III.14. Realizáciu týchto priorít budú podporovať aj pripravované legislatívne úpravy. Legislatívna rada vlády SR sa od júna 2004 zaoberá niekoľkými návrhmi zákonov upravujúcimi túto oblasť. Súlad s legislatívnymi požiadavkami EÚ v oblasti ochrany životného prostredia by mala zabezpečiť novela *zákona o systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu*.

III.15. Cieľom návrhu *zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie* je prijať novú, jednoduchšiu právnu úpravu v tejto oblasti, ktorá bude korešpondovať so záväzkami SR prijatými v rámci medzinárodných dohovorov. Prijatie zákona zabezpečí úplnú zlučiteľnosť legislatívy SR s právom EÚ.

III.16. Výbor NR SR pre životné prostredie a ochranu prírody inicioval vydanie *zákona o Environmentálnom fonde*, ktorý má vytvoriť priaznivé predpoklady pre účinnú, komplexnú a efektívnu podporu environmentálnych projektov. Zákon bol v septembri 2004 schválený Národnou radou SR.

III.17. Významný krok v procese zabezpečovania ochrany krajiny resp. starostlivosti o krajinu znamená *Návrh na pristúpenie Slovenskej republiky k Európskemu dohovoru o krajine*, ktorý je v súčasnej dobe tiež v schvaľovacom procese.

IV. EKONOMICKÁ A SOCIÁLNA KOHÉZIA

Školstvo

IV.1. V oblasti regionálneho školstva boli v uplynulých dvanástich mesiacoch prijaté dva nové zákony zásadného významu:

1. zákon o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení a
2. zákon o štátnej správe v školstve a školskej samospráve.

IV.2. Najradikálnejšiu zmenu v oblasti regionálneho školstva za posledné roky priniesol nový zákon o financovaní regionálneho školstva. Nahradil doterajší princíp financovania založený prevažne na pravidle „dostaneš koľko spotrebuješ“ normatívnym princípom s pravidlom „dostaneš podľa počtu žiakov“ aplikovaným na úroveň zriaďovateľov, ktorých úlohou je v rámci takto pridelených finančných prostriedkov financovať školy a školské zariadenia v ich zriaďovateľskej pôsobnosti, pričom konkrétne prerozdelenie finančných prostriedkov medzi jednotlivé subjekty je v ich kompetencii. Už po 9 mesiacoch fungovania nového systému je jasné, že sa začali nevyhnutné štrukturálne zmeny v sieti škôl a školských zariadení, o ktoré sa v minulosti márne pokúšali rôzne racionalizačné komisie.

IV.3. Nový zákon o štátnej správe v školstve si vyžiadal prebiehajúci proces decentralizácie štátnej správy, osobitne zrušenie okresných úradov. Pre štátnu správu v oblasti regionálneho školstva znamená tento zákon zásadnú zmenu spočívajúcu vo vytvorení ôsmich krajských školských úradov ako špecializovanej štátnej správy v školstve. Tieto orgány prebrali časť kompetencií štátnej správy z predchádzajúceho obdobia, vykonávaných krajskými úradmi a okresnými úradmi, druhá časť prešla na samosprávy. Okrem sprehľadnenia systému, a to najmä v oblasti finančných tokov, došlo touto reformou k zníženiu počtu zamestnancov štátnej správy pôsobiacich v školstve z približne 1 100 (ktorí pôsobili na odboroch školstva KÚ a OÚ) na cca 350 pôsobiacich na KŠÚ.

IV.4. Hlavnou novou aktivitou v oblasti regionálneho školstva v nadchádzajúcom období je vypracovanie nového zákona o výchove a vzdelávaní, ktorého cieľom je obsahová reforma

regionálneho školstva. Okrem toho bude pokračovať implementácia a doladovanie nového systému financovania, a to jednak doladovaním normatífov a po schválení parlamentom aj implementáciou fiškálnej decentralizácie.

IV.5. V oblasti vysokého školstva pokračovala v uplynulých dvanástich mesiacoch implementácia rozsiahlej reformy zavedenej zákonom o vysokých školách. Súčasťou tejto implementácie bolo aj prijatie zákona, ktorým sa novelizoval zákon o vysokých školách. Novela na základe skúseností z implementácie v prvom rade spresnila ustanovenia zákona dotýkajúce sa spôsobu hospodárenia verejných vysokých škôl a urobila nevyhnutné zmeny vzhľadom na vstup Slovenska do EÚ.

IV.6. Následne bol pripravený nový návrh zákona o študentských pôžičkách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zavádza školné a študentské pôžičky. Návrh vytvára zároveň priestor pre podstatné rozšírenie systému sociálnej podpory študentov vysokých škôl. Vláda návrh schválila a bol predložený na rokovanie parlamentu. Parlament zmeny neschválil, preto v decembri 2004 bude návrh opäť predložený do parlamentu.

IV.7. Prvým cieľom v oblasti vysokého školstva v nadchádzajúcom období je ďalší pokus o zavedenie školného a rozšírenie systému sociálnej podpory študentov opätovným predložením zákona o študentských pôžičkách na rokovanie parlamentu. Ide o krok k dosiahnutiu základného cieľa v oblasti vysokého školstva, ktorým je vybudovanie vysokoškolského systému umožňujúceho prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu na garantovanej úrovni kvality zodpovedajúcej medzinárodným štandardom všetkým občanom, ktorí oň prejavia záujem a preukážu predpoklady pre jeho úspešné absolvovanie.

Sociálna oblasť

IV.8. Nezamestnanosť je aj napriek klesajúcemu trendu vážnym problémom slovenskej ekonomiky. V tejto časti materiálu sú uvedené hlavné opatrenia v oblasti zmiernenia medziregionálnych rozdielov. V prílohe sú potom popísané hlavné zmeny v politike zamestnanosti ako odpoveď na výzvy v BEPGs. Regionálny trh práce SR je charakteristický pomerne stabilným rozložením počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov a zamestnaných osôb v rámci jednotlivých regiónov, pričom neexistujú výrazné rozdiely v podieli zastúpenia jednotlivých krajov na počte ekonomicky aktívnych obyvateľov.

IV.9. Pri porovnaní úrovne miery zamestnanosti za rok 2002 a 2003 sa ukazuje, že obdobie uplatňovania systémových reformných krokov vlády, nasmerované na zníženie regionálnych disparít v sociálno-ekonomickej situácii regiónov malo pozitívny vplyv na zníženie medziregionálnych rozdielov v miere zamestnanosti. Miera disparity meraná rozdielom medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti za jednotlivé kraje sa medziročne znížila o 0,4 percentuálneho bodu (z 16,1 percentuálneho bodu v roku 2002 na 15,7 v roku 2003).

IV.10. Súčasne vplyvom reformných krokov vlády sa od roku 2001 miera evidovanej nezamestnanosti znížila vo všetkých krajoch a zároveň došlo k zníženiu intraregionálnych disparít (najmä v bratislavskom, trnavskom a banskobystrickom kraji).

IV.11. Úroveň ne/zamestnanosti v jednotlivých krajoch je v značnej miere determinovaná aj rozložením podnikateľských subjektov a fyzických osôb – podnikateľov v rámci jednotlivých regiónov.

IV.12. Podpora a posilňovanie rozvoja menej rozvinutých alebo štrukturálnymi zmenami najviac postihnutých regiónov patrí medzi priority regionálnej politiky vlády SR.

IV.13. Okrem celkového ekonomického rastu by dosiahnutiu zníženia regionálnych disparít mali napomôcť aj nasledujúce mechanizmy:

- investície do vzdelávania a prípravy, ktoré zodpovedajú požiadavkám regionálneho trhu práce;
- investície do vzdelávacieho systému s cieľom zabezpečiť, aby na trh práce vstupovali ľudia vybavení schopnosťami a zručnosťami požadovanými moderným trhom práce a schopní prispôbovať sa zmenám;
- implementácia pravidiel pre regionálnu podporu strategických investícií;
- rozvoj dopravnej infraštruktúry;
- výstavba priemyselných parkov;
- podpora malého a stredného podnikania;
- poskytovanie finančných príspevkov, resp. stimulov v rámci AOTP, ktoré zohľadňujú princíp poskytovania vyššej intenzity pomoci v okresoch, ktoré patria do zaostávajúceho regiónu a pre znevýhodnené skupiny na trhu práce;
- posilnenie samostatnosti a zodpovednosti územnej samosprávy pri rozhodovaní o použití verejných zdrojov na poskytovanie služieb občanovi;
- podpora územnej mobility za prácou vrátane cezhraničnej, a to najmä v prihraničných okresoch.

Nové technológie v regiónoch

IV.14. Informačná spoločnosť je víziou novej, modernej spoločnosti, v ktorej informácie majú prioritný význam. Jej vznik/prerod je spôsobený novými informačnými a komunikačnými technológiami (ďalej IKT), ktoré umožňujú rýchlú tvorbu a prenos informácií a vedeckých poznatkov do procesov technologických i sociálnych, čo vedie k zmene spôsobu života každého človeka.

IV.15. Cieľom opatrenia „Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti pre verejný sektor“, ktoré by sa malo realizovať v najbližších rokoch, je prispieť k odstráneniu jednej z príčin hospodárskej a spoločenskej stagnácie jednotlivých regiónov, a teda aj celku, ktorou je ťažká dostupnosť informácií, slabá alebo žiadna komunikačná výmena, nízka úroveň zručností v oblasti informačných technológií, nedostatok skúseností s prácou s osobným počítačom a inými nástrojmi komunikácie. Štruktúra tohto opatrenia má podporiť rozvoj informačnej spoločnosti prostredníctvom budovania informačných centier v slovenských mestách a obciach, ktoré by slúžili miestnemu obyvateľstvu ako centrá pre vyhľadávanie a získavanie informácií, elektronickú komunikáciu so svetom a vzdelávanie. Tieto centrá sú súčasťou širšie koncipovaných komunitných centier, ktorým sa podrobnejšie venuje ďalšia časť Národného rozvojového plánu (NRP).

IV.16. Hlavné opatrenia v regiónoch sú nasledujúce:

A) Poskytnutie lacného a bezpečného pripojenia na Internet v regiónoch

- umožniť využívanie najvhodnejšej telekomunikačnej infraštruktúry pre prístup na Internet a vylepšenie interných počítačových sietí vo vybraných prípadoch vo verejnom sektore (nemocnice, úrady miestnej štátnej správy, školy, knižnice, spoločenské centrá);
- zvýšenie počtu VPBI (Verejných prístupových bodov k Internetu);
- rozšírenie prístupu na Internet do vzdelávacích inštitúcií;
- vylepšenie informačných a komunikačných zariadení pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a zariadenia zdravotnej starostlivosti;

B) Použitie internetu na podporu regionálnej politiky a rozvoj regionálneho digitálneho obsahu

- rozvoj centrálného verejného portálu, ktorý sa nachádza na Úrade vlády SR pre integráciu a ľahký prístup k on-line verejným službám a informáciám, ako aj rozvoj špecifických služieb pre regióny;
- skúšobný projekt on-line sociálnych dávok;
- podpora on-line služieb verejného obstarávania, ktoré budú vykonávať VÚC a samosprávy v konkrétnych aktivitách (projektoch) vykonávaných v rámci štrukturálnych fondov;
- rozvoj regionálneho digitálneho obsahu;

C) Zvyšovanie povedomia o informačnej spoločnosti

- podpora kampaní na zvyšovanie povedomia o informačnej spoločnosti;

D) Hodnotenie potrieb a príprava návrhov

IV.17. Vychádzajúc z faktu, že v súčasnosti nie je dostupné podrobné hodnotenie potrieb v súvislosti s informačnou spoločnosťou, takéto hodnotenie bude vykonané na základe verejnej súťaže. Zámerom hodnotenia bude zistiť súčasný stav informačných a komunikačných technológií v nemocniciach, úradoch miestnej štátnej správy, školách, knižniciach a spoločenských centrách. Na základe vykonaného hodnotenia budú následne formulované návrhy na vylepšenie alebo nahradenie existujúcich informačných a komunikačných technológií. Zadávacie podmienky pre podrobné hodnotenie potrieb budú vypracované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR na základe dohody s Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a inými relevantnými ministerstvami.

V. ZÁVER

V.1. Uplynulé mesiace priniesli mnoho zmien na trhu produktov a služieb v Slovenskej republike. Najvýraznejšie zmeny sa týkali podnikateľského prostredia, kde okrem znižovania daňového zaťaženia sa významné zmeny udiali pri uľahčení vstupu do podnikania a pri nábore a prepúšťaní zamestnancov. Vstup do EÚ v máji znamenal aj dokončenie alebo výrazné priblíženie národnej legislatívy k legislatíve EÚ. Pokročila aj liberalizácia sieťových odvetví, avšak naďalej existuje priestor pre zlepšovanie.

V.2. Na finančných trhoch je prvoradým cieľom efektívna regulácia a príprava trhu na dôchodkovú reformu, ktorá prinesie veľký objem slovenských úspor na európske kapitálové trhy.

V.3. V najbližšom období bude prioritou Slovenska popri monitorovaní dosahu reforiem, prípadne ich korekcií, predovšetkým podpora vedomostí a podnikateľské prostredie. Kľúčový význam pre uspokojovanie dopytu na trhu práce budú mať investície, kým ponuka práce bude motivovaná reformami v oblasti sociálneho systému. Investície a lepšie podnikateľské prostredie by mohli popri vyššom počte pracovných miest priniesť aj vyššiu rast produktivity práce transferom know-how z vyspelejších krajín. Pri rýchlom dobiehaní však SR nechce zabúdať na to, že iba ekonomika založená na inováciách môže z dlhodobého hľadiska udržať svoju konkurencieschopnosť.

PRÍLOHA Č.1. - HODNOTENIE ODPORÚČANÍ BEPG

Táto príloha prináša krátky prehľad o tom, aké štrukturálne reformy sa uskutočnili na Slovensku vo väzbe na odporúčania Broad Economic Policy Guidelines (BEPGs). Za tri kľúčové ciele boli označené:

- makroekonomické politiky orientované na rast a stabilitu
- ekonomické reformy na zvýšenie rastového potenciálu
- posilnenie udržateľnosti.

Vo všetkých troch oblastiach sa Slovensku podarilo urobiť ďalší pokrok. Rast ekonomiky sa zvyšuje, pričom tak deficit verejných financií ako aj deficit na bežnom účte zaznamenali významný pokles.

Špecifické odporúčania pre SR boli nasledovné:

„znížiť deficit verejných financií kredibilným a udržateľným spôsobom pomocou strednodobého rámca v súlade s rozhodnutím Rady v kontexte rozpočtového monitorovacieho procesu.“

Slovensko vo svojom prvom konvergenčnom programe kredibilným spôsobom prezentovalo svoje ciele vo verejných financiách. Zámery boli hodnotené prevažne ako realistické a bol vyjadrený súhlas s plánom znížiť deficit do roku 2007 na 3 % z HDP (vrátane nákladov na kapitalizačný pilier penzijnej reformy). Konsolidácia by sa mala udiť prostredníctvom nižšieho podielu výdavkov na HDP pri mierne klesajúcej daňovej kvóte. Aktuálny návrh rozpočtu je už trojročný (pričom záväzným je zatiaľ iba prvý rok) a plne v programovej štruktúre.

„zvýšiť ponuku na trhu práce odstránením bariér v regionálnej mobilite a znížením nesúladow medzi požadovanými a ponúkanými zručnosťami; zabezpečiť efektívnosť rekvalifikačných programov a iných aktívnych politík na trhu práce.“

Nové služby zamestnanosti sú od januára 2004 v súlade s cieľmi Európskej stratégie zamestnanosti a sú založené na nasledujúcich princípoch:

- individuálnom a cielenom (tailor made) prístupe k nezamestnaným;
- obligatórnom charaktere aktívnych opatrení na trhu práce (každý žiadateľ po splnení zákonom stanovených podmienok má nárok na príspevok);
- rozšírených príspevkoch (na základe nového spôsobu financovania zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu (ESF), nový zákon ponúka príspevky na zamestnávanie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie – dlhodobo nezamestnaných, mladých, starších ľudí, ľudí s postihnutím, osamelých rodičov);
- adresnosti vo vzťahu k marginalizovaným skupinám a znevýhodneným regiónom (podpora tvorby pracovných miest pre dlhodobo nezamestnaných, mladých ľudí, osôb so zdravotným postihnutím, osamelých rodičov a diferencovaná miera tejto podpory v závislosti od miery nezamestnanosti v regióne);
- kompatibilita s princípmi štátnej pomoci a pravidlami financovania zo zdrojov ESF;
- podpore rozvoja služieb zamestnanosti poskytovaných súkromnou sférou.

Aktívne opatrenia na trhu práce (AOTP) sa realizujú najmä formou národných projektov spolufinancovaných z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu (ESF). V roku 2004 sa začala realizácia 9 národných projektov:

1.	Podpora zamestnávania nezamestnaných s dôrazom na dlhodobu nezamestnaných a znevýhodnené skupiny na trhu práce
2.	Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím
3.	Projekt vzdelávania nezamestnaných a príprava pre trh práce
4.	Modernizácia systémov služieb zamestnanosti
5.	Aktivácia nezamestnaných a nezamestnaných s nízkou motiváciou odkázaných na dávku v hmotnej núdzi
6.	Absolventská prax
7.	Zvýšenie zamestnateľnosti skupín postihnutých a ohrozených sociálnym vylúčením prostredníctvom partnerstiev sociálnej inklúzie
8.	Zvýšenie rozsahu a kvality služieb zamestnanosti prostredníctvom informačných a poradenských služieb a odborných poradenských služieb
9.	Zvýšenie rozsahu a kvality sprostredkovateľských služieb

V roku 2004 verejné služby zamestnanosti zintenzívnili poskytovanie informačných poradenských služieb a odborných poradenských služieb ako hlavného nástroja na včasnú identifikáciu individuálnych potrieb nezamestnaných. Každý nezamestnaný sa pri prvom kontakte poskytuje pomoc pri hľadaní zamestnania prostredníctvom informácií o voľných pracovných miestach a požiadavkách na tieto miesta, možnostiach účasti na programoch aktívnych opatrení trhu práce, programoch aktivácie a programoch na zvýšenie zamestnateľnosti. Významnou súčasťou týchto služieb je poradenstvo zamerané na posúdenie osobných predpokladov klienta a zhodnotenie jeho schopností a odborných zručností s cieľom včasnej identifikácie jeho potrieb a určenia optimálneho typu intervencie.

Od roku 2004 sa uchádzačom o zamestnanie po troch mesiacoch trvania nezamestnanosti poskytuje intenzívna pomoc formou odborného poradenstva pri vypracovaní individuálneho akčného plánu (IAP) na podporu ich pracovného uplatnenia. Plnenie cieľov stanovených v IAP sa systematicky monitoruje a vyhodnocuje odborným poradcom. V roku 2004 verejné služby zamestnanosti majú za cieľ vypracovať IAP pre viac ako 300 tis. nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie (65 % z celkového počtu evidovaných nezamestnaných).

Zákon o službách zamestnanosti (SZ) vytvoril rámec pre využívanie poskytovania neštátnych služieb zamestnanosti, pre vznik agentúr sprostredkovania zamestnania za úhradu, agentúr dočasného zamestnávania a agentúr podporovaného zamestnávania. Inštitucionálna reforma tvorí spolu so zákonom o SZ a jeho vyhláškami predpoklad k poskytovaniu nových, moderných a na klienta zameraných služieb

„vytvoriť ďalší dopyt po práci povolením vyššej flexibility v mechanizme stanovovania miezd;“

Odmeňovanie zamestnancov je v Slovenskej republike legislatívne založené na zmluvnom spôsobe vyjednávania o mzdových podmienkach zamestnancov. Kolektívne vyjednanie o mzdách sa vedie na odvetvovej i na podnikovej úrovni. Tvorba mzdového systému a v rámci neho výber jednotlivých zložiek mzdy je plne v kompetencii zmluvných partnerov pri uzatváraní kolektívnej zmluvy, štát nezasahuje do zmluvného vyjednávania o mzdách.

Ak nie je mzdový systém dohodnutý v kolektívnej zmluve, dojednanie mzdových podmienok je predmetom dohody medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Mzdové podmienky sú

podstatnou náležitosťou pracovnej zmluvy. Zmluvná voľnosť pri vyjednávaní o mzdách garantuje plnú flexibilitu tvorby systémov odmeňovania zamestnancov v nadväznosti na podmienky zamestnávateľa a trhu práce.

Zvýšenie dopytu po práci u jestvujúcich zamestnávateľských subjektov by mohlo podnietiť zvyšovanie podielu fakultatívnych zložiek mzdy na úkor nárokových zložiek. Táto možnosť zvýšenia flexibility mzdových systémov je tiež plne v rukách strán vyjednávajúcich o mzdových podmienkach.

Zamestnávateľ a zamestnanec, resp. pri kolektívnom vyjednávaní ich zástupcovia sú prakticky viazaní len garanciou výšky minimálnej mzdy, ktorú určuje vláda a z nej sa odvíjajúcich nárokov zamestnancov. Minimálna mzda vo výške 6 500 Sk mesačne, platná od 1. októbra 2004, predstavuje cca 45 % štatisticky zistenej priemernej mzdy zamestnanca národného hospodárstva za rok 2003. Minimálna mzda je základom ochrany mzdových nárokov zamestnancov, na ktorých sa nevzťahuje kolektívne vyjednávanie. Spodná hranica nároku na mzdu je garantovaná v závislosti od kritérií zložitosti, zodpovednosti a namáhavosti práce, ktoré vychádzajú z tzv. Ženevskej schémy a v zásade neobmedzuje flexibilitu pri vyjednávaní konkrétnej výšky jednotlivých zložiek mzdy zamestnanca a podmienok ich poskytovania.

Na vyšší dopyt po práci by mohol čiastočne vplývať aj rýchlejší rast minimálnej mzdy. Zvyšovanie podielu minimálnej mzdy na výške priemernej mesačnej nominálnej mzdy je aj jednou z požiadaviek Európskeho výboru sociálnych práv Rady Európy, obsiahnutej v záveroch tohto výboru z roku 2001 v Správe o plnení Európskej sociálnej charty v SR. Rýchlejšiemu rastu však bráni obava z inflácie vyvolanej vyšším rastom priemerných miezd a z jej negatívneho dopadu na zamestnanosť.

„znížiť veľmi vysoké odvodové zaťaženie pri rešpektovaní zámerov fiškálnej konsolidácie, hlavne reformou zdravotníctva a úpravami priebežného piliera dôchodkového systému – najmä ďalším zvýšením dôchodkového veku;“

Od prvého januára 2004 sa znížili odvody pre zamestnávateľov o 3 percentuálne body. Plný efekt tohto kroku ešte nie je viditeľný, avšak už teraz je možné skonštatovať, že celkové daňové a odvodové zaťaženie na Slovensku patrí medzi najnižšie v EÚ. Dôchodkový vek sa zvyšuje tempom 9 mesiacov za rok – u mužov zo 62 na 65, kým u žien z 53 až 57 na 62. Koncepcia dôchodkovej reformy počíta s ďalším zvýšením dôchodkového veku na 65 rokov, avšak až v nasledujúcom desaťročí. U žien totiž súčasné zvyšovanie potrvá až do roku 2013, u mužov je problémom priemerná dĺžka života, ktorá nedosahuje ani 70 rokov.

„posilniť legislatívny rámec pre podporu podnikania a zlepšiť jeho vynutiteľnosť najmä prijatím novej právnej úpravy konkurzu a zvýšením výkonnosti a transparentnosti právneho systému;“

V auguste 2004 vláda schválila a predložila do parlamentu nový zákon o konkurze a reštrukturalizácii a s ním súvisiaci návrh zákona o správcoch. Od prijatia nového zákona sa očakáva, že vyrieši mnohé problémy z minulosti, predovšetkým časovú zdĺhavosť konkurzného konania, slabé postavenie veriteľov, neefektívny mechanizmus vymáhania pohľadávok a zvýši transparentnosť konkurzného konania. V súčasnej dobe platný mechanizmus vyrovnania nahradí reštrukturalizácia, ktorá by mala garantovať, že malí veritelia nebudú počas konkurzu ukrátení. Zákon upravuje aj skrátenú formu konkurzného konania pre prípady tzv. malých dlžníkov predovšetkým fyzických osôb.

zlepšiť efektívnosť a kvalitu vzdelávacieho a výchovného systému a jeho schopnosti reagovať na zmeny požiadaviek na zručnosti;“

Odstrániť nesúlad medzi zameraním študijných odborov vzdelávacieho a výchovného systému a kvalifikačnými požiadavkami trhu práce je jedným zo základných priorít reformy školstva SR. Primerané podmienky pre pružnú reakciu výchovného a vzdelávacieho systému na aktuálne požiadavky trhu práce pre obdobie nadchádzajúcich rokov by mal vytvoriť nový zákon o výchove a vzdelávaní, ktorý má byť predložený na rokovanie vlády do konca roku 2004. Nový zákon sa považuje za najvýznamnejší legislatívny akt v procese reformy školského systému.

Cieľavedomému a permanentnému uspokojovaniu potrieb trhu práce má napomáhať aj Koncepcia celoživotného vzdelávania, ktorú vláda SR schválila vo februári 2004. Pre koordináciu plnenia cieľov celoživotného vzdelávania bola vytvorená Rada ministra školstva SR. Úlohou rady je zabezpečiť legislatívne zázemie pre uznávanie výsledkov tejto formy vzdelávania. Očakáva sa, že sa tým vytvoria predpoklady pre zvyšovanie mobility občanov a ich lepšie uplatnenie na trhu práce.

„podporiť výskum, vývoj, inovácie a podporovať transfer vedomostí prostredníctvom priamych zahraničných investícií;“

Vzhľadom na súčasné požiadavky na postavenie vedy a techniky v procese budovania vedomostnej ekonomiky vláda SR bude musieť v nadchádzajúcom období sústrediť svoje aktivity na posilnenie výkonnosti, efektívnosti, konkurencieschopnosti slovenského vedecko-technického potenciálu aj v kontexte európskeho výskumného priestoru a posilniť účasť SR v komunitárnych vedecko-technických programoch a aktivitách.

Stratégia priamej podpory vedy a techniky sa odvíja od priorít a cieľov Konvergenčného programu Slovenska pre roky 2004 - 2010, ktorý za hlavný cieľ fiškálnej politiky do roku 2006 vytýčil znižovanie deficitu verejných financií na úroveň 3 % HDP. V tomto kontexte a vzhľadom na absenciu systémových zmien nemožno očakávať do roku 2006 skokové zmeny podielu finančných zdrojov vynakladaných na výskum a vývoj na HDP. Tieto obmedzenia sa stali impulzom pre naštartovanie transformačného procesu v oblasti riadenia a financovania vedy a techniky, ktorého cieľom je o. i. vytvoriť podmienky aj pre zapojenie podnikateľskej sféry do financovania tejto oblasti. Na tieto aktuálne potreby reaguje legislatíva prípravou nového zákona o vede a technike.

Stanovenie prioritných smerov rozvoja vedy a techniky a vytvorenie novej koncepcie štátnej technickej politiky od roku 2006 do roku 2013 je predmetom riešenia štátneho programu Technology foresight, ktorého výstup bude ešte v tomto roku ukončený.

Paralelne s týmito činnosťami prebieha príprava „Akčného plánu SR pre implementáciu lisabonskej stratégie v oblasti vedy a techniky“. Tento dokument bude predstavovať základný ideový dokument SR pre usmerňovanie aktivít v tejto oblasti.

PRÍLOHA Č. 2. – ŠTRUKTURÁLNE INDIKÁTORY

Indikátor		2001	2002	2003
HDP na obyvateľa v PPS (index)	SR	49,3	51,9	51,3
	EU 15	110,4	110,2	109,6
	EU 25	100	100	100
Produktivita práce (index)	SR	53	56,3	54,8
	EU 15	100	100	100
	EU 25	92,6	92,9	93,3
Miera zamestnanosti (%)	SR	56,8	56,7	57,6
	EU 15	64,1	64,3	64,4
	EU 25	62,8	62,8	62,9
Miera zamestnanosti starších zam. (%)	SR	22,4	22,8	24,6
	EU 15	38,8	40,1	41,7
	EU 25	37,4	38,7	40,2
Úroveň vzdelania (%)	SR	94,4	94	94,1
	EU 15	73,4	74	74
	EU 25	76,2	76,6	76,8
Výdavky na vedu a výskum (%)	SR	0,64	0,58	.
	EU 15	1,98	1,99	.
	EU 25	1,93	.	.
Porovnanie cenových hladín (index)	SR	43,1	43,5	.
	EU 15	100	100	.
	EU 25	96,5	96,4	.
Podnikateľské investície (%)	SR	25,7	24,3	23,2
	EU 15	17,9	17,2	.
	EU 25	18	.	.
Dlhodobá miera nezamestnanosti (%)	SR	11,4	12,2	11,1
	EU 15	3,1	3,1	3,3
	EU 25	3,8	3,9	4

Zdroj: Eurostat

V roku 2003 dosiahol indikátor HDP na obyvateľa (v parite kúpnej sily; EU 25 = 100) hodnotu 51,3 %, čo znamená vo vývoji tohto ukazovateľa v porovnaní s rokom 2002 mierny pokles, ale pre rok 2004 už Eurostat avizuje rast. .

Produktivita práce na zamestnanú osobu vykazuje podobný vývoj ako predchádzajúci indikátor, jej dynamika zaznamenala v porovnaní s rokom 2002 mierny pokles. Slovensko dosahuje iba 55 % priemernej úrovne produktivity EU 15.

Miera zamestnanosti ľudí vo veku od 15 do 64 rokov svedčí tiež o zaostávaní SR za úrovňou EU 15, ale v porovnaní s dvoma predchádzajúcimi ukazovateľmi rozdiel nepredstavuje dvojciferné číslo, predstavuje necelých 7 percentuálnych bodov. V medziročnom porovnaní však hodnota indikátora za Slovensko dosiahla zvýšenie o takmer 1 percentuálny bod.

Výrazný rozdiel v porovnaní s EÚ vykazuje indikátor zamestnanosti starších osôb vo veku od 55 do 64 rokov, tento rozdiel však vyplýva z toho, že predchádzajúca legislatívna úprava tejto oblasti umožňovala mužom a ženám podstatne skorší odchod do dôchodku, ako v členských krajinách EÚ (ženy po splnení určitých podmienok od 54 rokov, muži od 60 rokov). V podmienkach novej legislatívy sa zamestnanosť starších ľudí zlepšila, v porovnaní s rokom 2002 sa zvýšila o 1,8 percentuálneho bodu. Slovensko síce stále zaostáva za priemernou úrovňou EÚ 25 o viac ako 15 percentuálnych bodov, avšak Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR odhaduje, že pri vysokom udržateľnom hospodárskom raste SR s výrazne pozitívnym dopadom na tvorbu nových pracovných miest ako aj s pozitívnymi

výsledkami dôchodkovej reformy sa miera zamestnanosti starších osôb (55 – 64) v roku 2005 zvýši na 28,9 % a v roku 2008 by mala dosiahnuť 35,4 %.

Najlepšie hodnoty v rámci EU dosahuje SR pri ukazovateli dosiahnutého vzdelania obyvateľstva, kde vo vekovej skupine od 20 do 24 rokov dosahuje vyššie ako základné vzdelanie viac ako 94 % populácie SR (EU 25 = 76,8 %).

Hodnoty ukazovateľa „výdavky na vedu a výskum“ a úrovne cien v rámci EU boli k dispozícii len za rok 2002 a poukazujú na významné zaostávanie SR za EU 15.

Indikátor objemu investícií do hrubého fixného kapitálu ukazuje, že v roku 2003 investovala domáca podnikateľská sféra 23,2 % HDP, čo v porovnaní s EÚ 15 predstavuje výrazne vyšší podiel investícií.

S hodnotou ukazovateľa dlhodobej nezamestnanosti vo výške 11 % SR významne prekračuje priemerné hodnoty EU.

Pri posudzovaní ekonomického vývoja SR považujeme za vhodné doplniť hodnotenie na báze vybraných indikátorov aj vývojom nasledujúcich ukazovateľov:

Indikátor (%)		2001	2002	2003
Rast zamestnanosti	SR	1,0	0,2	1,8
	EU 15	1,2	0,4	0,2
	EU 25	0,9	0,1	0,2
Vládny dlh	SR	48,7	43,3	42,8
	EU 15	63,2	62,6	64,2
	EU 25	62,1	61,5	63,2
Miera inflácie	SR	7,2	3,5	8,5
	EU 15	2,2	2,1	2
	EU 25	2,5	2,1	1,9

Zdroj: Eurostat

Ukazovateľ rastu zamestnanosti SR dosiahol v roku 2003 hodnotu 1,8 %, čím sa trend z roku 2002, keď tento ukazovateľ vykazoval rast len 0,2 %, úspešne zvrátil. Dosiadnutá hodnota predstavuje významný nárast aj v porovnaní s indikátormi EÚ.

Ukazovateľ vládneho dlhu prezentuje výrazne nižšiu úroveň zadlženia Slovenska, než akou je priemerná úroveň zadlženia v rámci EÚ (o viac ako 20 %).

Nepriaznivé relácie k celkovej úrovni EÚ vykazuje ukazovateľ inflácie, kde SR s hodnotou 8,5 % dosahuje viacnásobok priemerných hodnôt za EÚ 15, resp. EÚ 25. Je to však najmä dôsledkom poslednej vlny výrazného zvyšovania regulovaných cien a zmeny v nepriamych daniach. V roku 2004 sa očakáva inflácia pod úrovňou 4%.